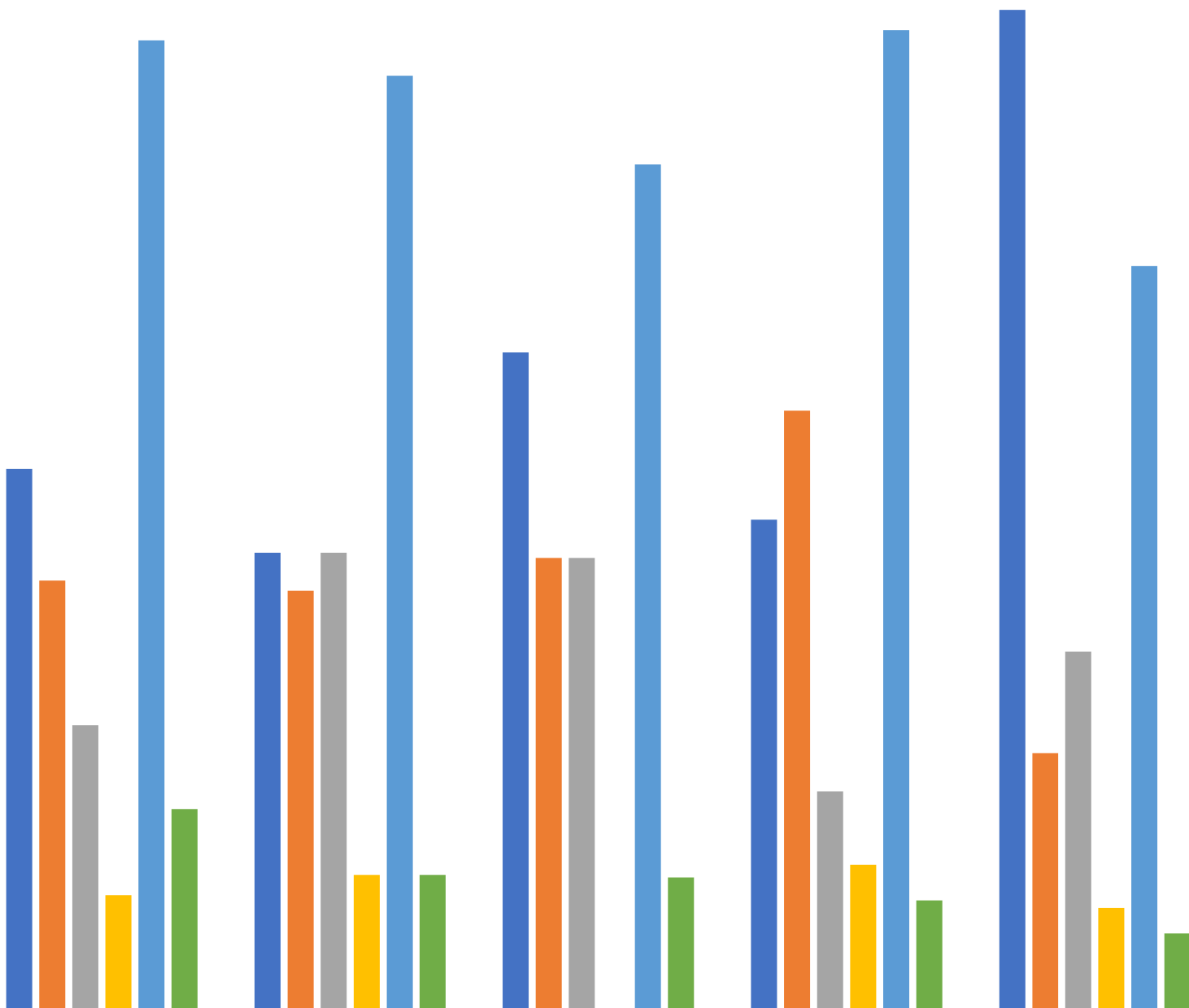

ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ СРБИЈЕ
„Др Милан Јовановић Батут”

Резултати истраживања о употреби дуванских и сродних производа међу популацијом старости 18–64 године у Републици Србији

Београд, 2025.

Резултати истраживања о употреби дуванских и сродних производа међу популацијом старости 18–64 године у Републици Србији

Издавач:

Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут”

Главна и одговорна уредница:

Верица Јовановић

в. д. директорке Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут”

Ауторке:

Ивана Грубор

Марија Вуковић

Биљана Килибарда

Јелена Гудељ-Ракић

Маја Здравковски

Лекторка:

Тамара Груден

Дизајн и графички прелом:

Милица Салашки

Штампа и графичка припрема:

Грид студио

Место:

Београд

Тираж:

50

CIP - Каталогизација у публикацији Народна библиотека Србије, Београд
314:613.84(497.11)"2023"(083.41)

РЕЗУЛТАТИ истраживања о употреби дуванских и сродних производа међу популацијом старости 18–64 године у Републици Србији / [ауторке Ивана Грубор ... [и др.]]. - Београд : Институт за јавно здравље Србије "Др Милан Јовановић Батут", 2025 (Београд : Грид студио). - 27 стр. : граф. прикази, табеле ; 30 cm

Кор. насл. - Подаци о ауторкама преузети из колофона. - Тираж 50. -

Напомене и библиографске референце уз текст.

ISBN 978-86-7358-145-3

1. Грубор, Ивана, 1980- [autor]

а) Пушење -- Србија -- 2023 -- Статистика

COBISS.SR-ID 175534857

Садржај

Предговор	1
1. Увод	3
2. Методолошки опис истраживања и структура узорка	4
3. Резултати истраживања	5
3.1. Пушење цигарета и других дуванских производа	5
3.2. Намере у вези са престанком пушења	9
3.3. Употреба електронских цигарета	11
3.4. Употреба загреваних дуванских производа	14
3.5. Употреба наргиља	15
3.6. Изложеност дуванском диму	16
3.7. Ставови становништва у вези са дуваном	18
4. Закључак	24
Списак табела и графикона	26

Предговор

Употреба дувана и изложеност дуванском диму су водећи превентабилни фактори ризика за настанак бројних хроничних незаразних болести као што су малигна обољења, болести плућа, болести срца и крвних судова. Безбедан ниво изложености дуванском диму не постоји.¹

Од 1980. године на глобалном нивоу се бележи пад процента пушача оба пола, али услед пораста броја становника укупан број пушача се значајно увећао. У 2020. години дуванске производе је користила скоро четвртина (22,3%) светске популације, у већем проценту мушкарци (36,7%) у односу на жене (7,8%).² Дуван је озбиљна претња по здравље и стога је неопходно интензивирање напора ка смањењу његове употребе.³

Као одговор на глобализацију епидемије употребе дувана, Светска здравствена организација (СЗО) је 2003. године донела Оквирну конвенцију о контроли дувана⁴ која има обавезујући карактер за земље потписнице којих тренутно има 183. Србија је ову конвенцију ратификовала 2006. године.

Једна од мера контроле дувана, предвиђена Оквирном конвенцијом о контроли дувана, је заштита становништва од изложености дуванском диму усвајањем и применом закона који има за циљ заштиту становништва од удисања канцерогених и других штетних супстанци из дуванског дима и аеросола из никотинских производа.

У Републици Србији је 2010. године усвојен Закон о заштити становништва од изложености дуванском диму којим се забрањује пушење на радним и јавним местима и у јавном превозу, док је у појединим угоститељским објектима (у зависности од површине) пушење и даље дозвољено.⁵

Окружење без дуванског дима има позитиван утицај и на смањење започињања пушења и олакшава пушачима да престану да пуше. Студије су показале да закони којима се забрањује пушење у затвореним просторима (као што су ресторани и барови) могу побољшати здравље запослених као и здравље опште популације.^{6,7}

Канцеларија за превенцију пушења Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут” од 2010. године спроводи истраживања која имају за циљ стицање

¹ World Health Organization International Agency for Research on Cancer. Tobacco Smoke and Involuntary Smoking. IARC Monographs on the Evaluation of Carcinogenic Risk to Humans. Lyon: WHO IARC, 2004

² World Health Organization Tobacco: Fact sheet. Ажурирано 2023. Доступно на: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/tobacco>

³ Ng M, Freeman MK, Fleming TD, Robinson M, Dwyer-Lindgren L, Thomson B, Wollum A, Sanman E, Wulf S, Lopez AD, Murray CJ, Gakidou E (2014). Smoking prevalence and cigarette consumption in 187 countries, 1980-2012. JAMA Jan 8;311(2):183-92. doi: 10.1001/jaam.2013.284692.

⁴ WHO (2003). WHO Framework Convention on Tobacco Control. World Health Organization 2003, updated reprint 2004, 2005

⁵ Службени гласник РС (30/2010). Закон о заштити становништва од изложености дуванском диму

⁶ World Health Organization (2007). Protection from exposure to second-hand tobacco smoke. Policy recommendations. Доступно на: http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/43677/1/9789241563413_eng.pdf

⁷ Farkas A J, Gilpin E A, White M M (2000). Association Between Household and Workplace Smoking Restrictions and Adolescent Smoking. Journal of the American Medical association 284 (6): 717–722

Резултати истраживања о употреби дуванских и сродних производа међу популацијом старости 18–64 године у Републици Србији

увида у степен примене овог закона, као и сагледавање ставова становништва у вези са његовом применом али и другим аспектима у вези са пушењем као што је употреба електронске цигарете.

У овој публикацији представљени су основни резултати истраживања спроведеног 2023. године који представљају корисне смернице у планирању и имплементацији активности у циљу смањења пушења и изложености дуванском диму.

1. Увод

Епидемија употребе дувана је једна од највећих претњи по јавно здравље са којом се свет икада суочио, од које сваке године превремено умире преко осам милиона људи широм света.⁸ У свету 1,3 милијарде људи спада у кориснике дувана при чему 80% живи у земљама са ниским и средњим приходима⁹, где је терет оболевања и умирања као последица употребе дувана највећи. Поред здравствених, социјалних и економских последица, укључујући и повећане трошкове лечења и смањену продуктивност на радном месту, производња и употреба дувана имају и штетне ефекте на животну средину.¹⁰

Према подацима „Истраживања здравља становништва Србије 2019. године” најчешће коришћени дувански производи у Србији су цигарете које свакодневно пуши 26,5% становништва старости 15 година и више. Поред цигарета које су најчешће конзумирани дувански производ у Србији, у претходним годинама на тржишту су се појавили и други дувански и никотински производи који доприносе повећању употребе дувана и никотина.¹¹

Према подацима „Истраживања о понашању у вези са здрављем деце школског узраста у Републици Србији” које је спроведено 2022. године међу младима старости 11, 13 и 15 година, цигарете је бар једном током живота пушило 15,1% младих. Резултати овог истраживања показују да је употреба електронских цигарета веома заступљена међу младима у Србији. У 2022. години електронске цигарете, бар једном током живота, пробао је сваки пети ученик (20,8%) петог и седмог разреда основне школе и првог разреда средње школе.¹²

⁸ Global Burden of Disease-database. Washington, DC: Institute of Health Metrics; 2019. IHME, accessed 17 July 2023

⁹ WHO global report on trends in prevalence of tobacco use 2000-2025, fourth edition. WHO, Geneva, 2021

¹⁰ World Health Organization Tobacco: poisoning our planet.

Доступно на: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240051287>

¹¹ Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут”. Истраживање здравља становништва Србије 2019. године. 2021; Доступно на: www.batut.org.rs/download/publikacije/ZdravljeStanovnistva2019.pdf

¹² Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут” (2023). Истраживање понашања у вези са здрављем деце школског узраста у Републици Србији 2022. године.

Доступно на: www.batut.org.rs/download/publikacije/IstrazivanjeHBSC2022.pdf

2. Методолошки опис истраживања и структура узорка

Ово истраживање је спроведено на репрезентативном узорку од 1598 пунолетних грађана узраста 18–64 године, на територији Републике Србије. Становници Косова и Метохије нису обухваћени истраживањем. Подаци су прикупљени током децембра 2023. године интервјуисањем лицем у лице, коришћењем упитника, уз помоћ таблета (енгл. CAPI – *Computer-Assisted Personal Interviewing*).

Истраживањем је обухваћен узорак становништва у урбаним и руралним насељима, са испитаницима оба пола, различите старосне доби, образовног и материјалног статуса, са циљем да структура узорка верно одражава структуру популације. Резултати истраживања стога одражавају ставове, заступљеност и обрасце употребе дувана и електронских цигарета „становника Србије”, а не „испитаника/ца”.

Основне карактеристике узорка, односно социодемографске карактеристике испитаника, приказане су у табели 1.

Табела 1. Основне социодемографске карактеристике испитаника Србија 2023. година

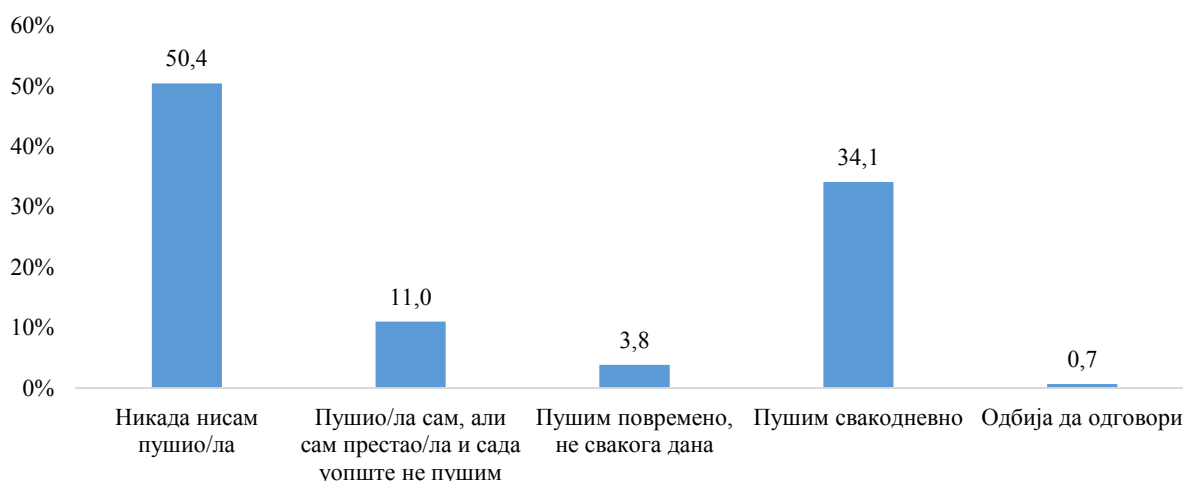
Варијабла	Категорија	Проценат
Пол	Мушки	49,8%
	Женски	50,2%
Добна група	18–24	16,8%
	25–34	23,1%
	35–44	19,6%
	45–54	23,9%
	55–64	16,6%
Регион	Београд	25,8%
	Централна Србија	47,9%
	Војводина	26,2%
Тип насеља	Урбано	64,0%
	Рурално	36,0%

3. Резултати истраживања

3.1. Пушење цигарета и других дуванских производа

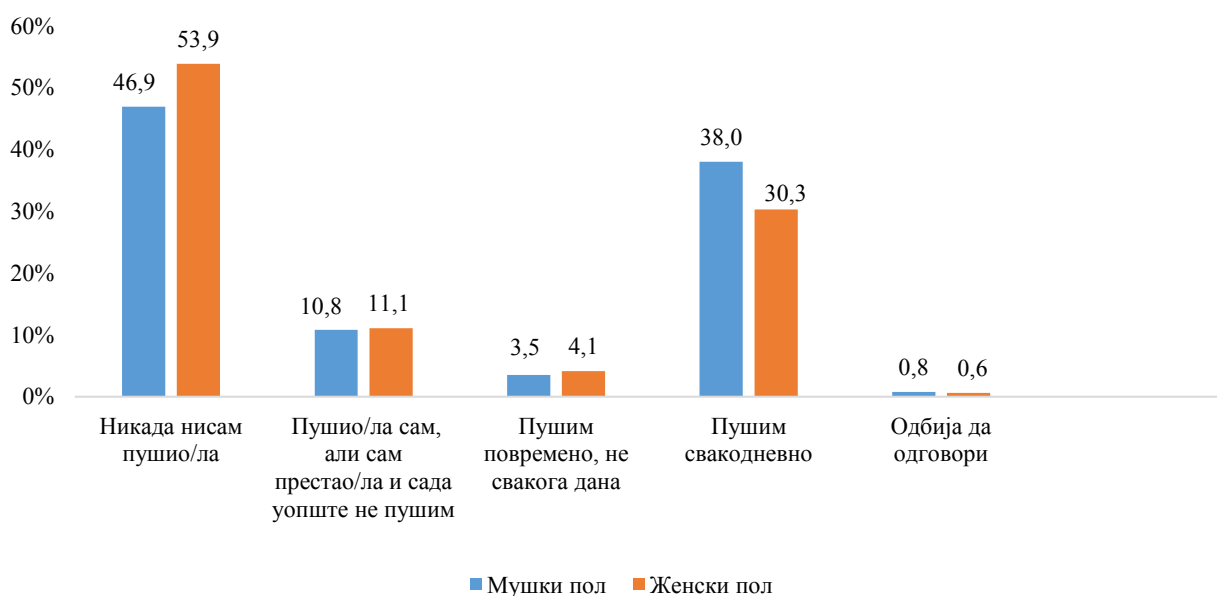
Резултати истраживања показују да 37,9% пунолетних грађана Србије старости 18–64 године пуши и то свакодневно (34,1%) или повремено (3,8%), док 11,0% становника овог узраста спада у бивше пушаче. Никада није пушило 50,4% грађана (графикон 1).

Графикон 1. Пушачке навике становника узраста 18–64 године, Србија 2023. година (%)

Проценат становника који никада нису пушили је већи међу особама женског пола, док је проценат свакодневних пушача већи међу особама мушког пола (графикон 2).

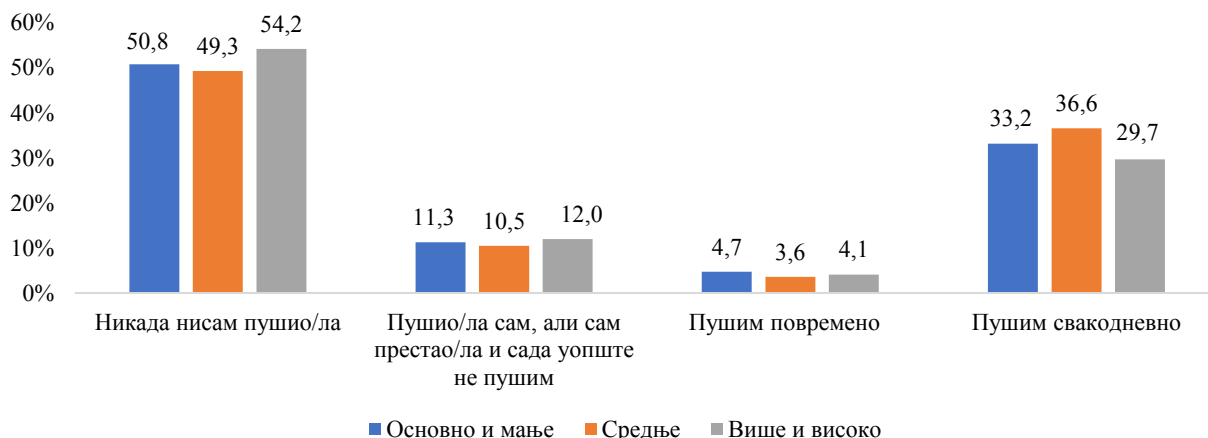
Графикон 2. Пушачке навике становника узраста 18–64 године, према полу, Србија 2023. година (%)

Резултати истраживања о употреби дуванских и сродних производа међу популацијом старости
18–64 године у Републици Србији

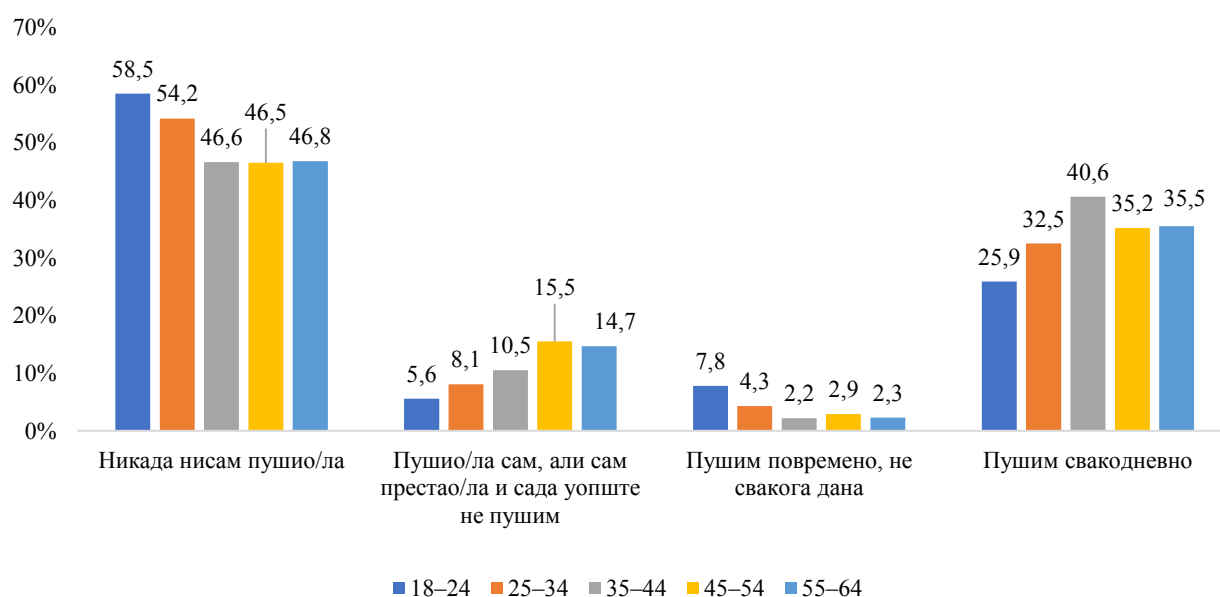
Резултати истраживања су показали да су становници Србије са основним (37,9%) и средњим образовањем (40,2%) у већем проценту били пушачи (повремени и свакодневни) у односу на особе са високим образовањем (33,8%) (графикон 3).

Графикон 3. Пушачке навике становника узраста 18–64 године, према нивоу образовања, Србија 2023. година (%)

Највећи проценат свакодневних пушача (40,6%) је у старосној групи 35–44 године. Бивших пушача има највише (15,5%) међу становништвом у старосној групи 45–54 године. Међу онима који никада нису пушили, највећи проценат (58,5%) чини популација у старосној групи 18–24 године (графикон 4).

Графикон 4. Пушачке навике становника, према старосним групама, Србија 2023. година (%)

* Проценти особа које су одбиле да одговоре се крећу од 0 до 2,2% и нису приказани на графикону

Резултати истраживања о употреби дуванских и сродних производа међу популацијом старости 18–64 године у Републици Србији

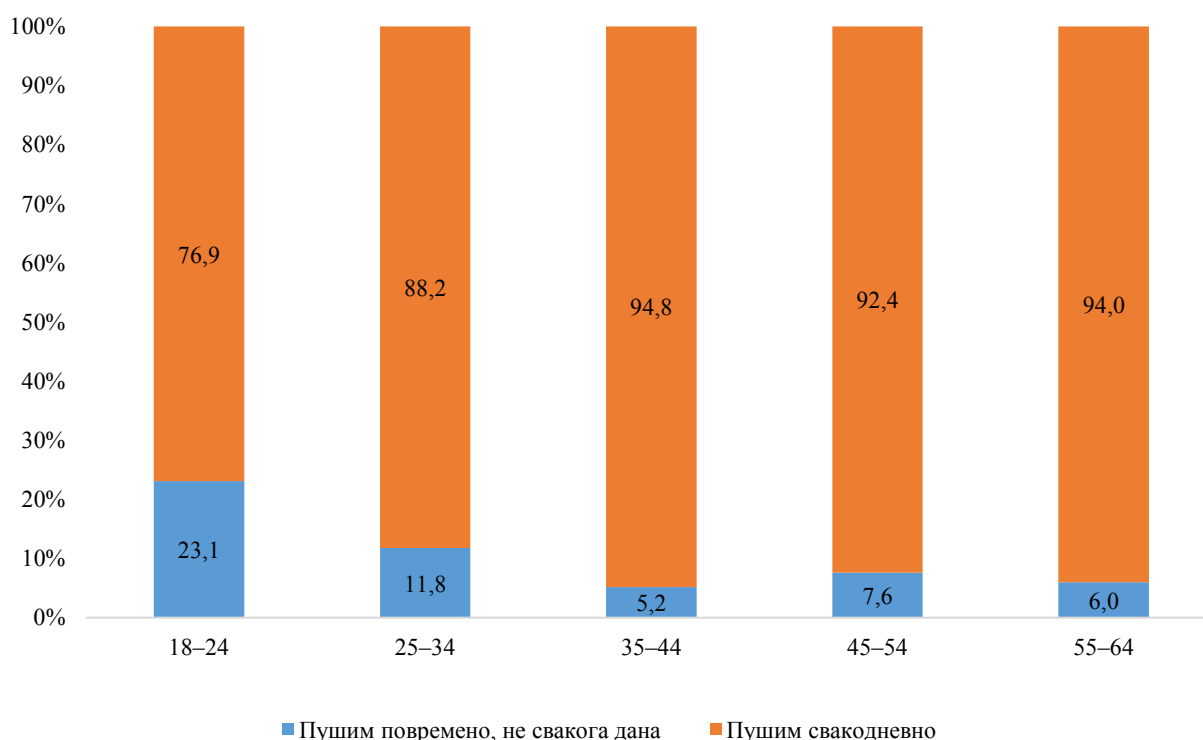
Међу пушачима и бившим пушачима просечна старост када су први пут пробали цигарете или неке друге дуванске производе била је 17 година, док је просечна старост отпочињања свакодневног пушења 19 година (табела 2).

Табела 2. Старост испитаника у време отпочињања и свакодневног конзумирања цигарета и других дуванских производа, Србија 2023. година

Отпочињање употребе дуванских производа у односу на године старости	Просечна старост	Минималан број година	Максималан број година
Прва употреба цигарете или другог дуванског производа	17	11	62
Свакодневно пушење цигарете или другог дуванског производа	19	11	62

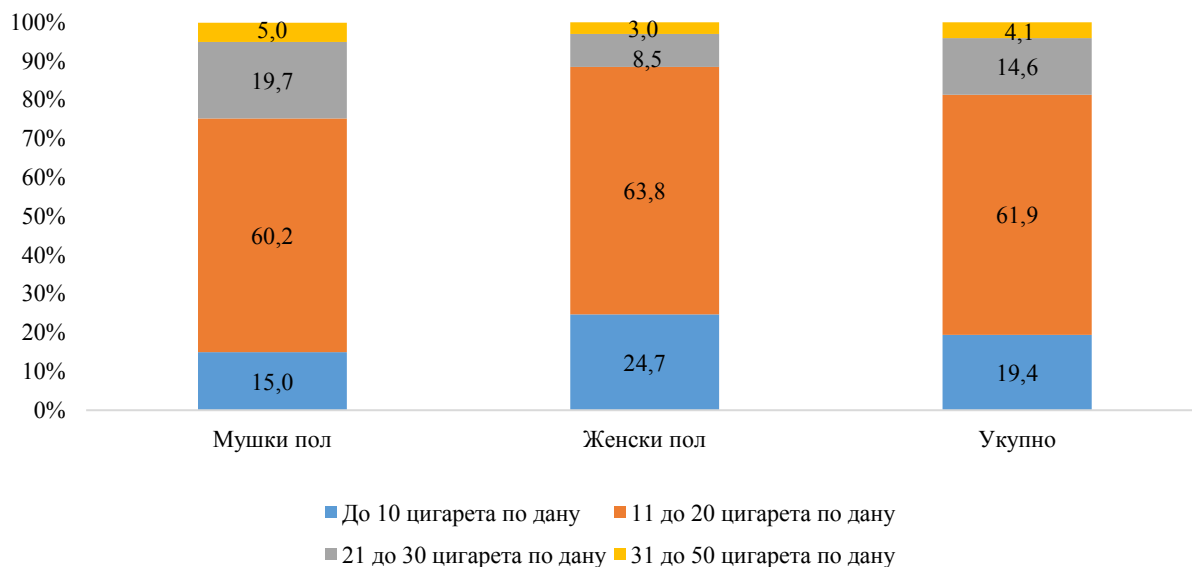
Највећи проценат оних који повремено пуше је међу пушачима старости 18–24 године (графикон 5).

Графикон 5. Однос свакодневних и повремених пушача према узрастним категоријама, Србија 2023. година (%)

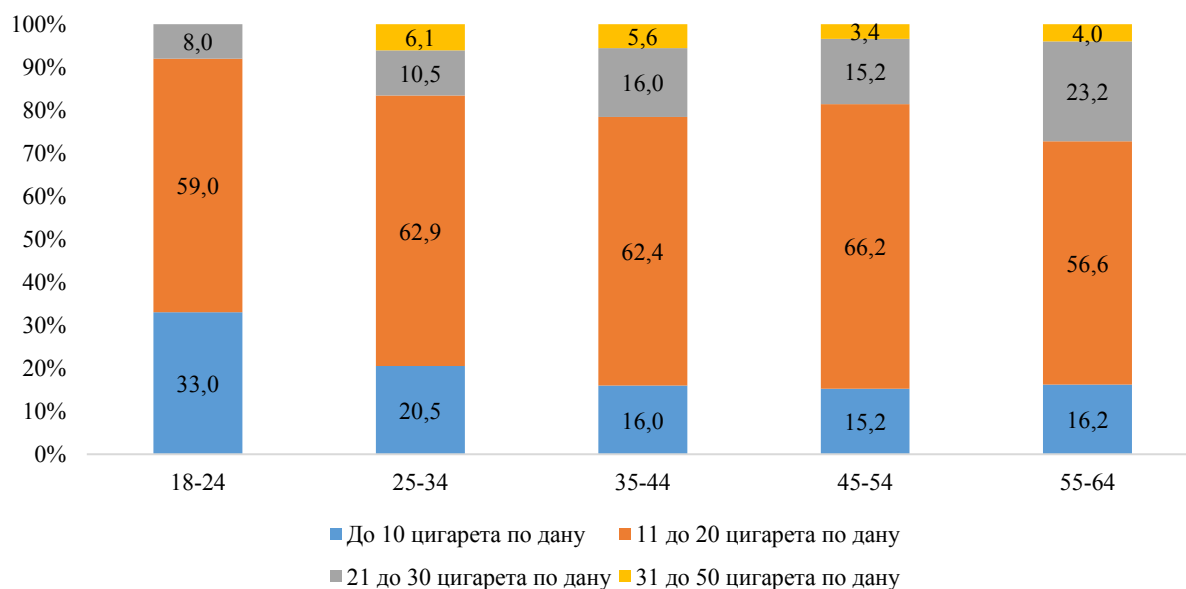
Највећи проценат пушача (61,9%) попуши између 11 и 20 цигарета по дану. Већи проценат пушача мушког пола у поређењу са женама пуши више од 20 цигарета дневно (графикон 6).

Графикон 6. Просечан број попушених цигарета по дану, у претходних 30 дана, међу пушачима, према полу и укупно, Србија 2023. година (%)

Разлике у просечном броју попушених цигарета постоје и у односу на старосну групу. Највећи проценат (27,2%) пушача који пуше више од 20 цигарета дневно је у старосној групи од 55 до 64 године (графикон 7).

Графикон 7. Проценат попушених цигарета по дану, у претходних 30 дана, међу пушачима по узрастним категоријама, Србија 2023. година

3.2. Намере у вези са престанком пушења

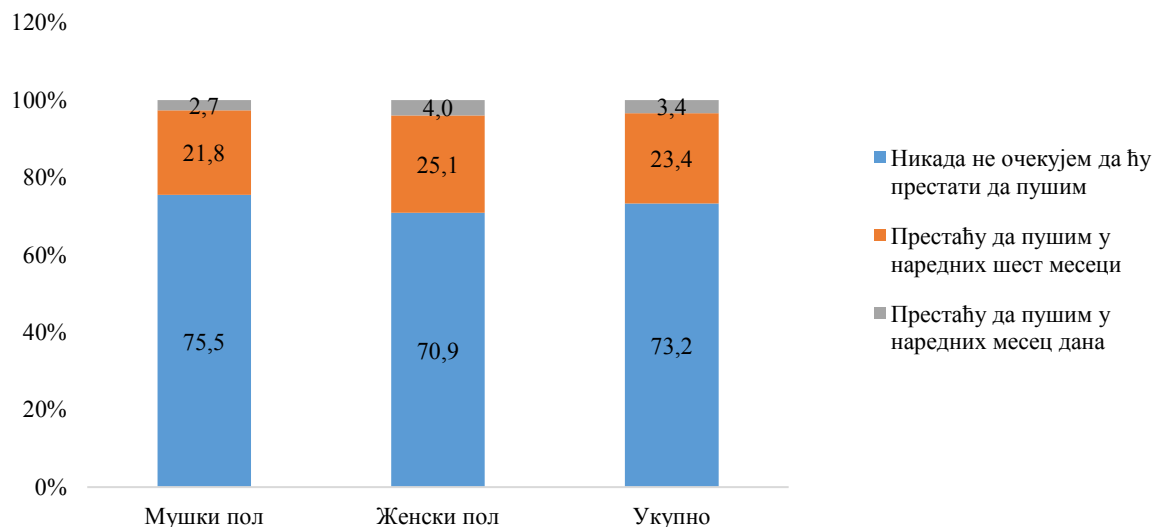
Знатан проценат (59,4%) пушача још увек не размишља о томе да престане да пуши, док 15,1% пушача озбиљно размишља да престане да пуши (табела 3), при чему постоје разлике у односу на старост и образовање.

Табела 3. Дистрибуција одговора на питање: „Да ли имате жељу да престанете да пушите?” према полу, старости и образовању, Србија 2023. година

Одговори на питање: „Да ли имате жељу да престанете да пушите?”	Пол			Старост					Образовање		
	Укупно (%)	Мушки (%)	Женски (%)	18–24 (%)	25–34 (%)	35–44 (%)	45–54 (%)	55–64 (%)	Основно и мање (%)	Средње (%)	Виша/ висока школа (%)
Да, већ озбиљно размишљам о томе да престанем да пушим	15,1	11,8	18,9	12,2	14,0	16,3	14,5	19,0	8,2	13,5	25,0
Да, али нисам још озбиљније размишљао/ла	25,4	24,2	26,9	30,0	26,5	28,1	30,3	9,0	18,6	28,1	22,7
Не	59,4	63,9	54,2	57,8	59,6	55,6	55,2	72,0	73,2	58,4	52,3

Скоро три четвртине пушача (73,2%) према сопственом исказу не очекује да ће икада престати да пуши. Особе женског пола које су пушачи у већем проценту (25,1%) имају намеру да престану да пуше у наредних шест месеци, у односу на особе мушког пола (21,8%) (графикон 8).

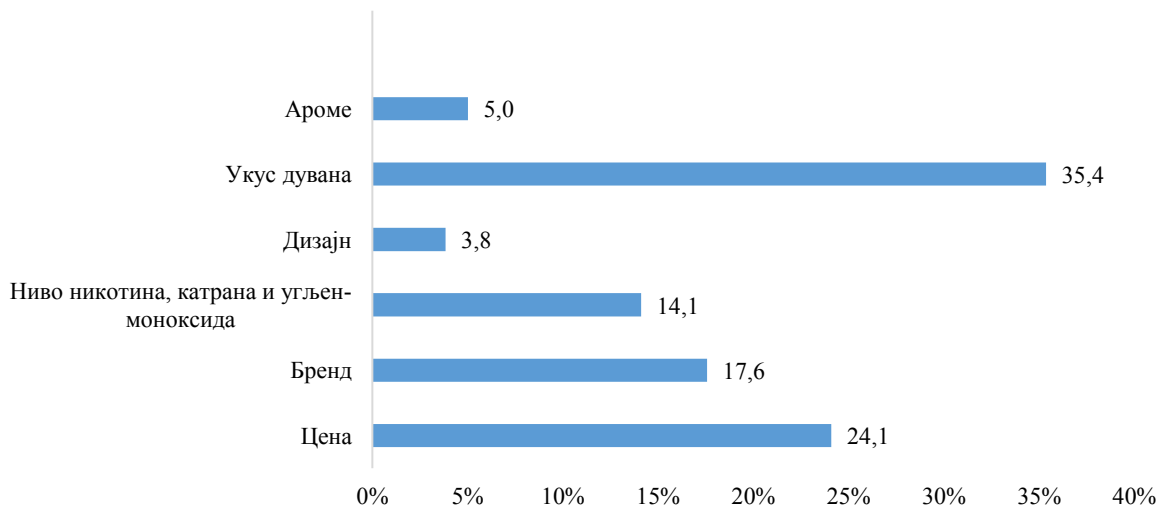
Графикон 8. Намере у вези са потпуним престанком пушења, према полу и укупно, Србија 2023. година (%)

Резултати истраживања о употреби дуванских и сродних производа међу популацијом старости
18–64 године у Републици Србији

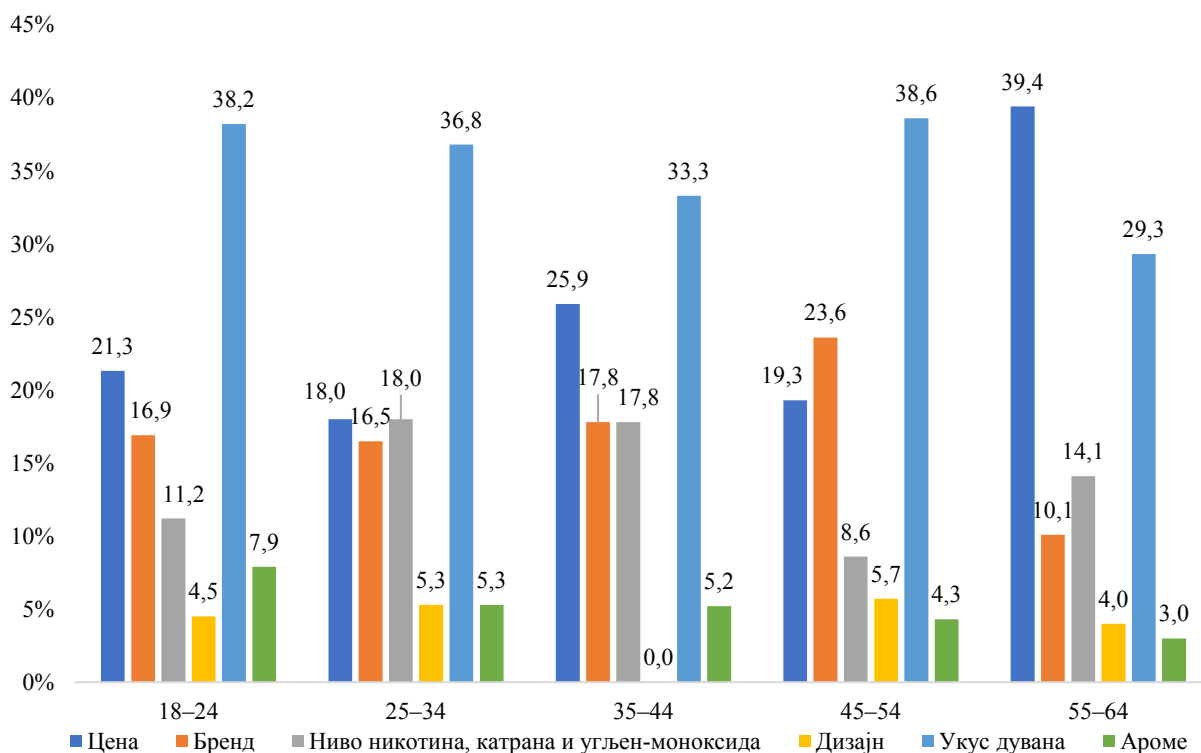
Нешто више од трећине одраслог становништва узраста 18–64 године (35,4%) изјавило је да им је укус дувана пресудан приликом избора цигарета (графикон 9).

Графикон 9. Одговори пушача на питање: „Шта је за Вас пресудно приликом избора цигарета?“, Србија 2023. година (%)

Укус дувана је пресудни фактор приликом избора цигарета од стране пушача из млађих узрастних категорија, док је у старосној категорији 55–64 године пресудан фактор цена (39,4%) (графикон 10).

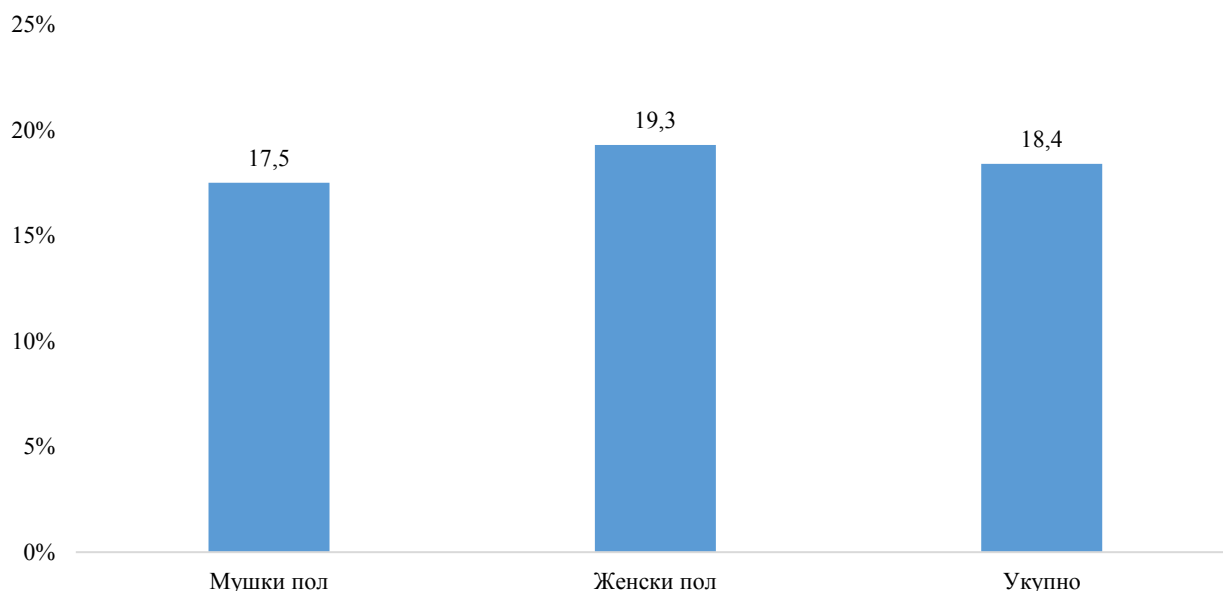
Графикон 10. Одговори пушача на питање: „Шта је за Вас пресудно приликом избора цигарета?“ према старосним категоријама, Србија 2023. година (%)

3.3. Употреба електронских цигарета

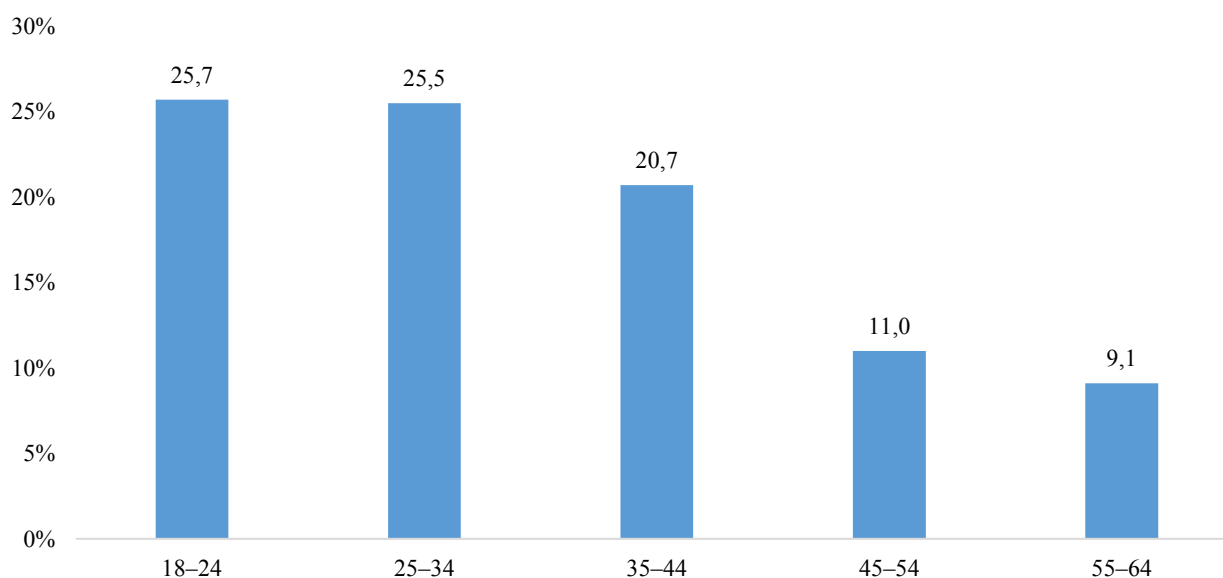
У Србији је 18,4% одраслог становништва узраста 18–64 године бар једном пробало електронске цигарете (графикон 11).

Графикон 11. Проценат одраслог становништва који су најмање једанпут користили електронску цигарету, по полу и укупно, Србија 2023. година

У највећем проценту електронске цигарете су бар једном пробале особе старости 18–24 године (25,7%) (графикон 12).

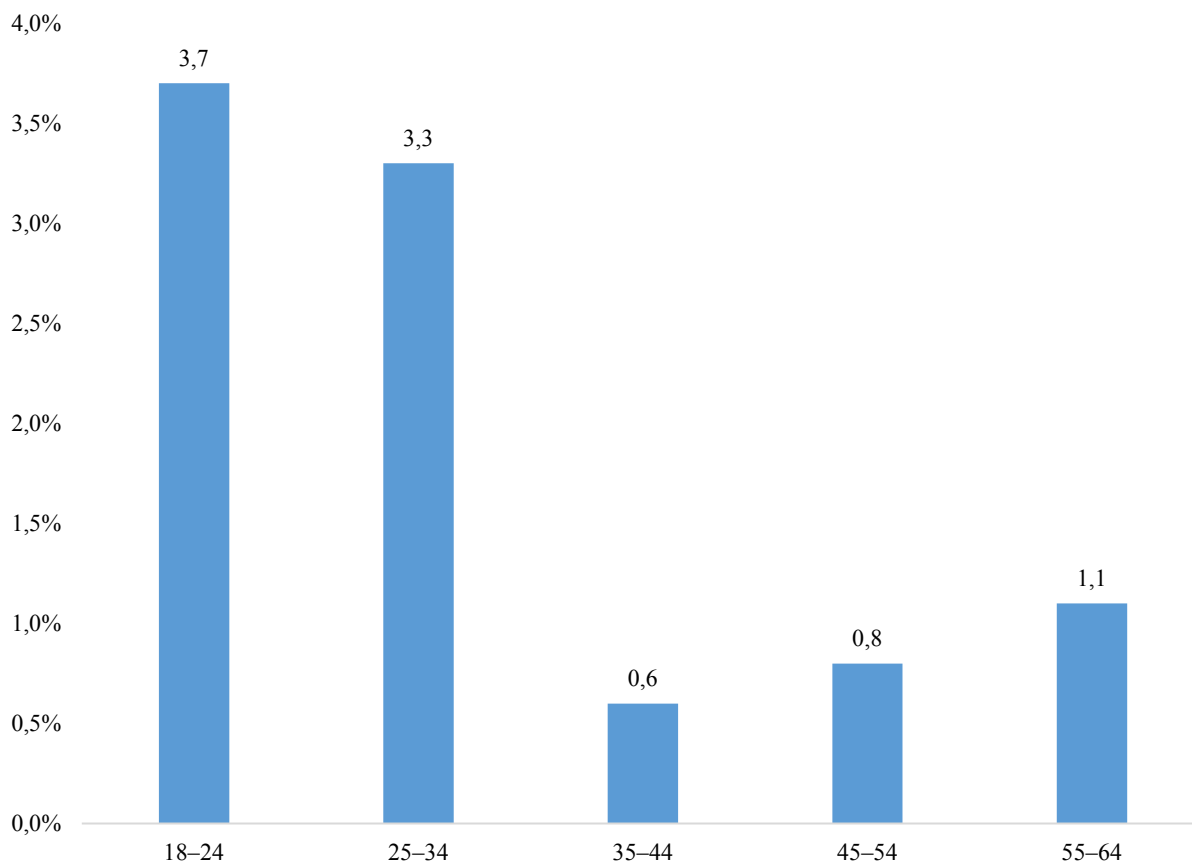
Графикон 12. Проценат одраслог становништва који су најмање једанпут користили електронску цигарету, према узрасту, Србија 2023. година

Проценат актуелних корисника електронских цигарета (оних који су користили електронску цигарету најмање једанпут у претходних 30 дана) је знатно мањи у односу на проценат оних који су је пробали (1,9%). Жене користе електронске цигарете у већем проценту (2,0%) у односу на мушкарце (1,8%).

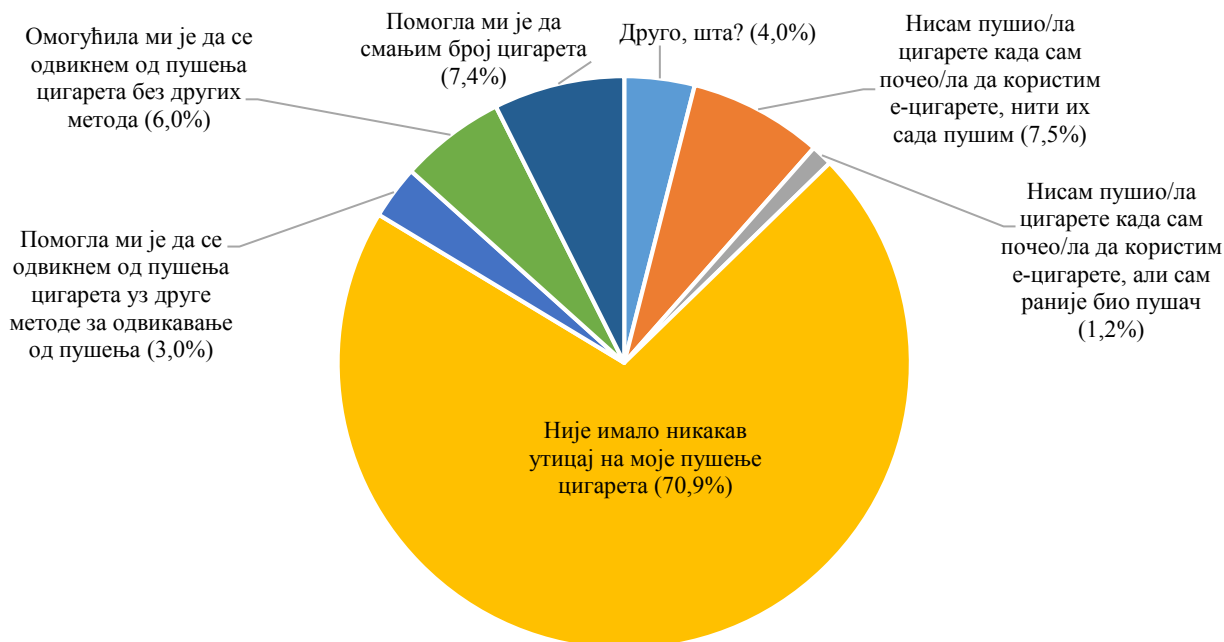
Електронске цигарете у највећем проценту (3,7%) користе особе узраста 18–24 године (графикон 13).

Графикон 13. Проценат одраслог становништва који тренутно користе електронску цигарету, према узрасту, Србија 2023. година

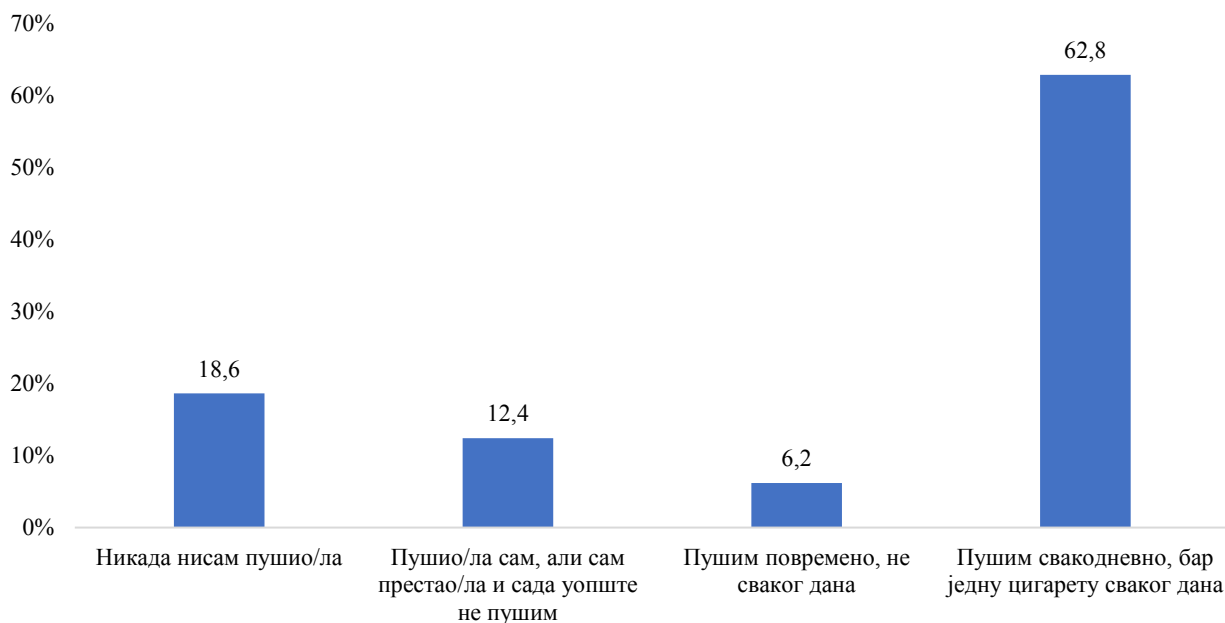
Коришћење електронских цигарета код највећег удела (70,9%) оних који су пробали електронске цигарете није имало никаквог утицаја на њихове пушачке навике. Само 7,4% испитаника који су пробали електронску цигарету изјављују да су им електронске цигарете помогле да смање број „обичних” цигарета, а 9,0% да су им електронске цигарете омогућиле да се одвикну од пушења „обичних” цигарета, без других метода (6,0%) или уз друге методе за одвикавање од пушења (3,0%) (графикон 14).

Графикон 14. Одговори оних који су пробали електронску цигарету на питање на који начин је употреба електронских цигарета утицала на пушачки статус, Србија 2023. година

Међу особама које су бар једном користиле електронску цигарету, 18,6% никада није пушило (графикон 15).

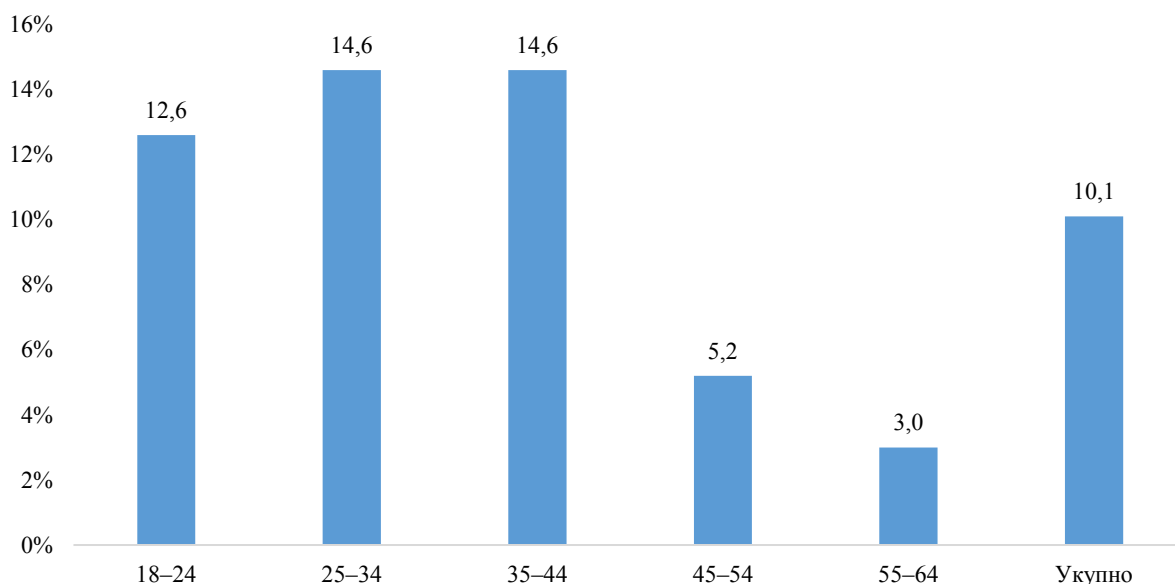
Графикон 15. Коришћење електронских цигарета у односу на статус коришћења цигарета, Србија 2023. година (%)

3.4. Употреба загреваних дуванских производа

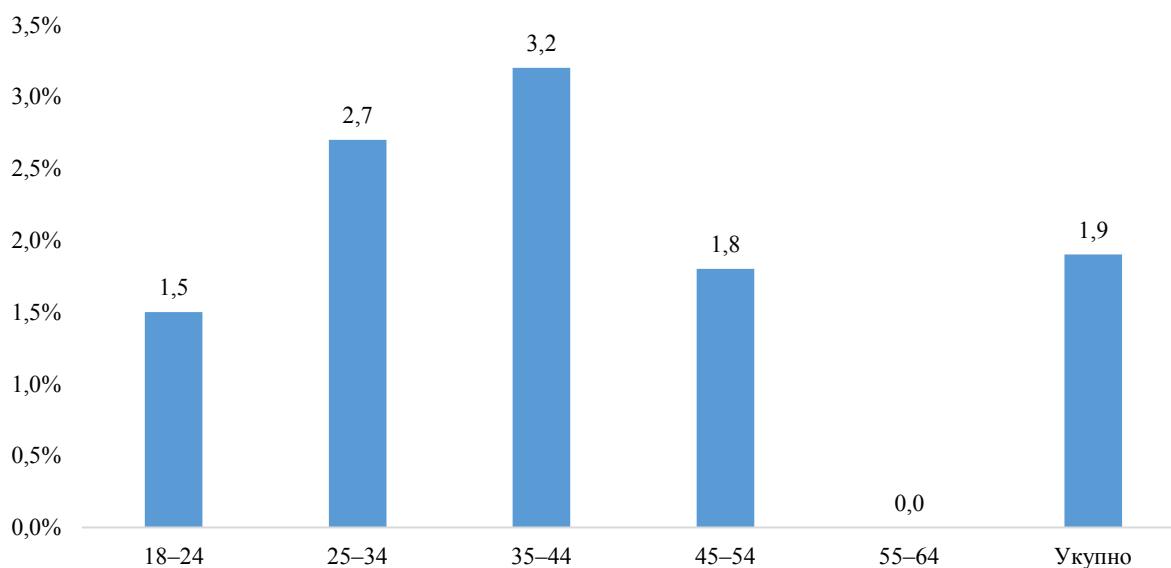
Сваки десети становник Србије старости 18–64 године је пробао загреване дуванске производе, у највећем проценту особе старости 25–44 године (графикон 16).

Графикон 16. Проценат одраслог становништва који су најмање једанпут користили загревани дувански производ, према узрасту и укупно, Србија 2023. година

Проценат становника који спадају у категорију тренутних корисника (користили најмање једанпут у претходних 30 дана) је знатно мањи од оних који су најмање једанпут пробали и износи 1,9%, највише у добној групи 35–44 година старости (графикон 17).

Графикон 17. Проценат одраслог становништва који тренутно користе загреване дуванске производе према старосним групама, Србија 2023. година

3.5. Употреба наргила

Најмање једном током живота наргиле је пушило 10,6% одраслих становника Србије, док је 14,6% боравило у наргила бару, иако нису пушили наргилу. Највећи проценат становника (17,9%) који су били у бару и пушили наргиле је у старосној групи 18–24 године (табела 4).

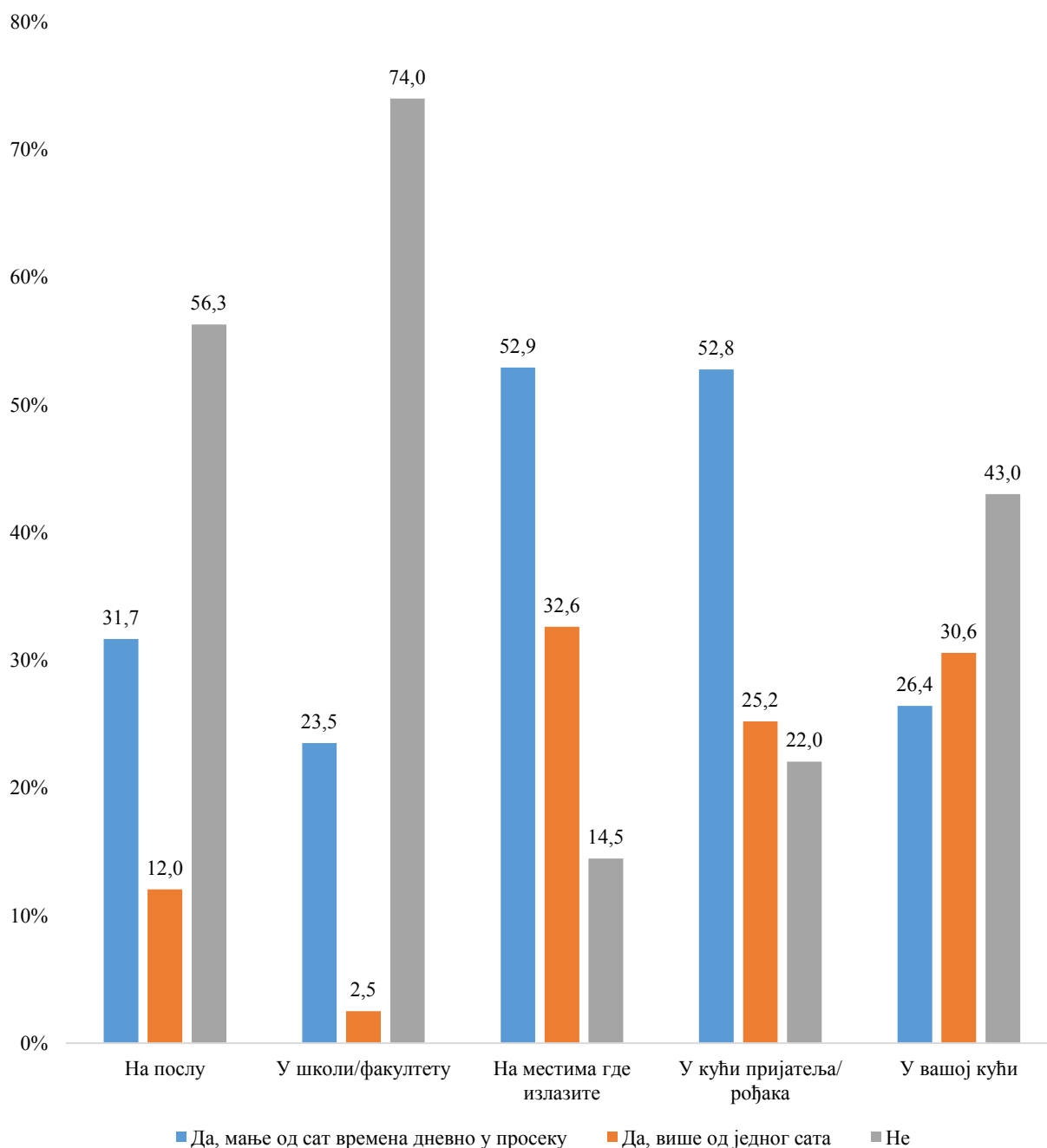
Табела 4. Посете наргила баровима и употреба наргиле икада током живота, по полу, узрасту и образовању, Србија 2023. година

Посете наргила баровима и употреба наргиле икада током живота	Пол		Старост					
	Укупно (%)	Мушки (%)	Женски (%)	18–24 (%)	25–34 (%)	35–44 (%)	45–54 (%)	55–64 (%)
Не, никада нисам био/ла у наргила бару	74,8	69,2	80,4	64,6	65,9	76,0	79,6	89,4
Да, био/ла сам, али нисам пушио/ла наргилу	14,6	15,8	13,2	17,5	17,9	16,6	12,3	7,5
Да, био/ла сам у наргила бару и пушио/ла сам наргилу	10,6	14,9	6,4	17,9	16,3	7,3	8,1	3,0

3.6. Изложеност дуванском диму

Више од три четвртине грађана Србије старости 18–64 године који су посетили неко од места за излазак је том приликом било изложено дуванском диму (85,5%), а скоро половина запослених (43,7%) изјављује да је изложена дуванском диму на послу упркос забрани пушења у затвореним јавним и радним просторима (графикон 18).

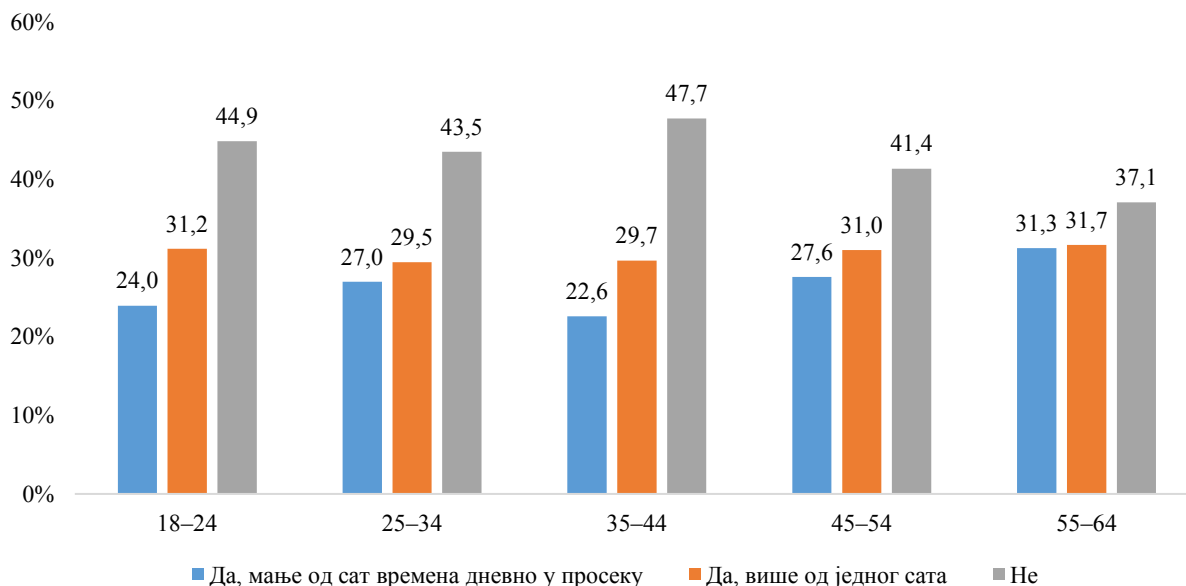
Графикон 18. Проценат становништва који је изложен дуванском диму, према месту на којем је изложен, укупно, Србија 2023. година

* Односи се на становништво на које је питање примењиво (који су посећивали места на која се односе питања)

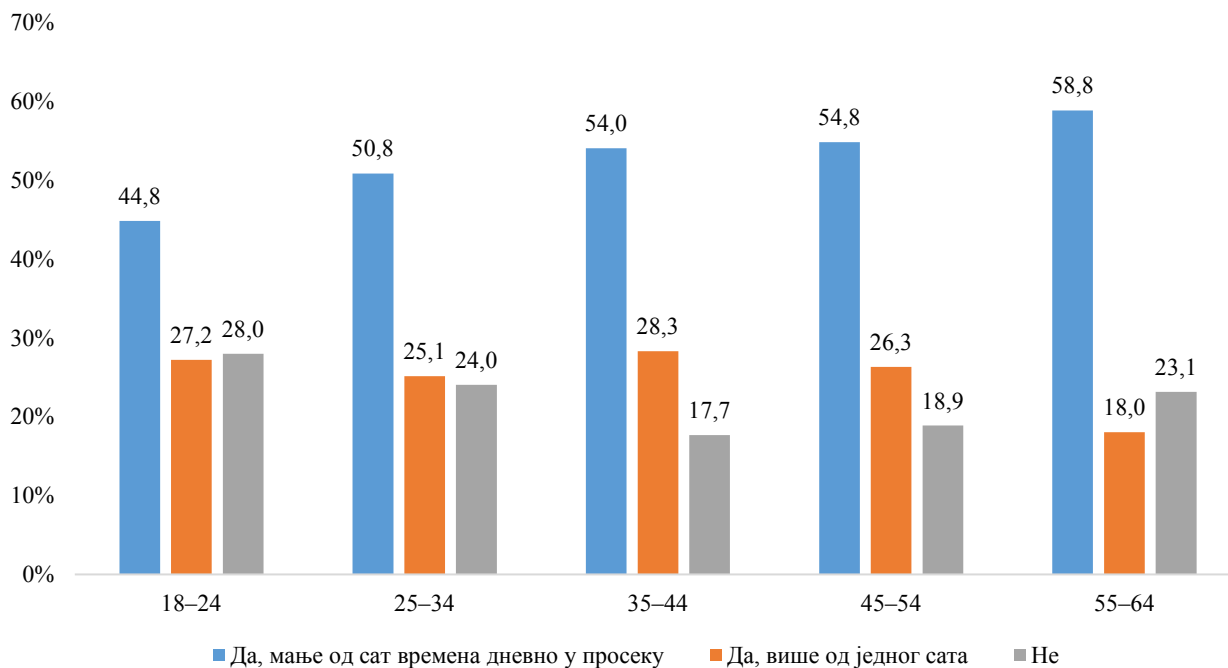
Највећи проценат становника који је био изложен дуванском диму у својој кући (63,0%) је у старосној категорији 55–64 године (графикон 19).

Графикон 19. Проценат становништва који је био изложен дуванском диму у својој кући, по старосним категоријама, Србија 2023. година

Највећи проценат становништва који је био изложен дуванском диму у кући пријатеља или рођака је у старосној групи 35–44 године (82,3%) (графикон 20).

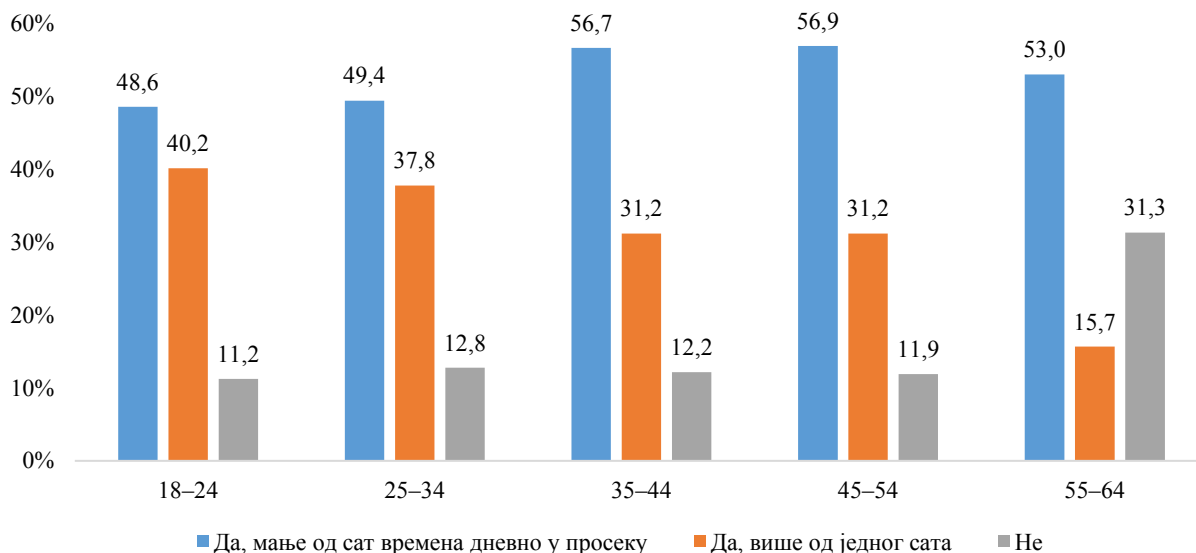
Графикон 20. Изложеност становништва дуванском диму у кући пријатеља/рођака, по старосним категоријама, Србија 2023. година (%)

* Становништво на које је питање примењиво и које је дало одговор на питање

Највише становника старосне доби 18–24 године (88,8%) се изјаснило да је било изложено дуванском диму на местима где излази (графикон 21).

Графикон 21. Изложеност становништва дуванском диму на местима где излази, по старосним категоријама, Србија 2023. година (%)

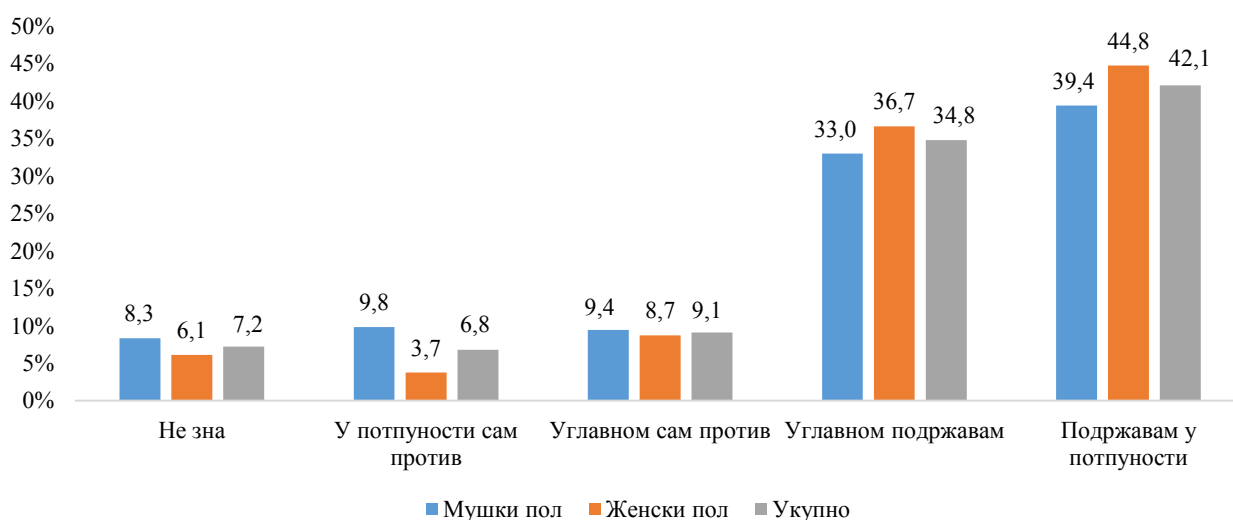

* Становништво на које је питање примењиво и које је дало одговор на питање

3.7. Ставови становништва у вези са дуваном

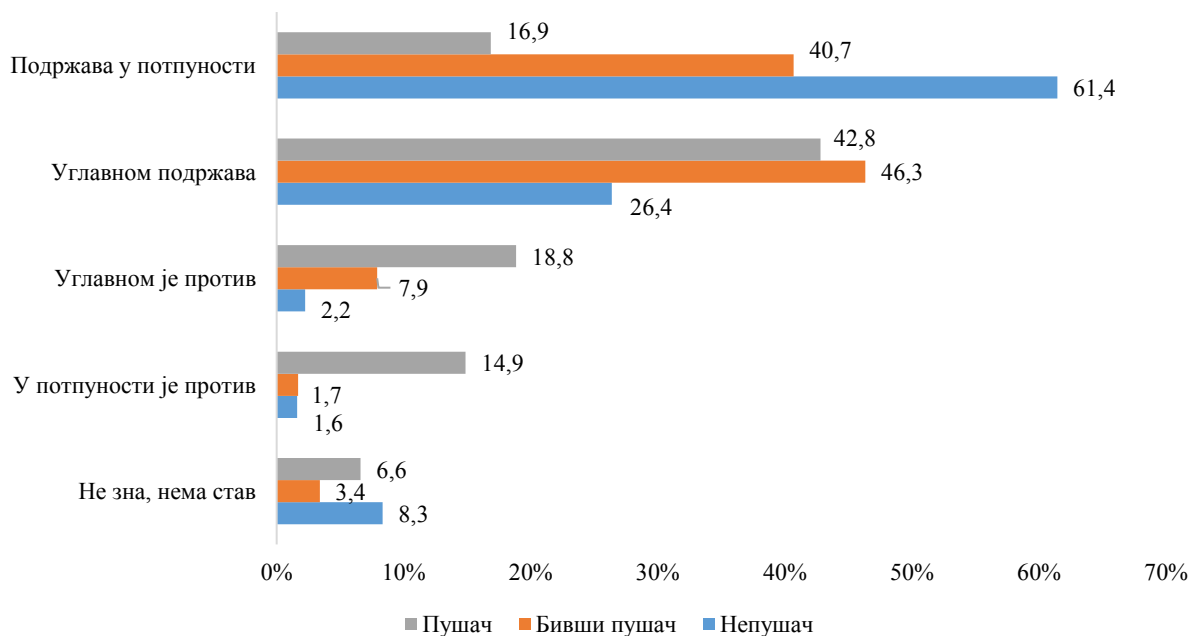
Проценат одраслог становништва који у потпуности подржава примену Закона о заштити становништва од изложености дуванском диму износи 42,1%, док је 6,8% у потпуности против његове примене (графикон 22).

Графикон 22. Проценат одраслог становништва који подржава примену Закона о заштити становништва од изложености дуванском диму, према полу и укупно, Србија 2023. година

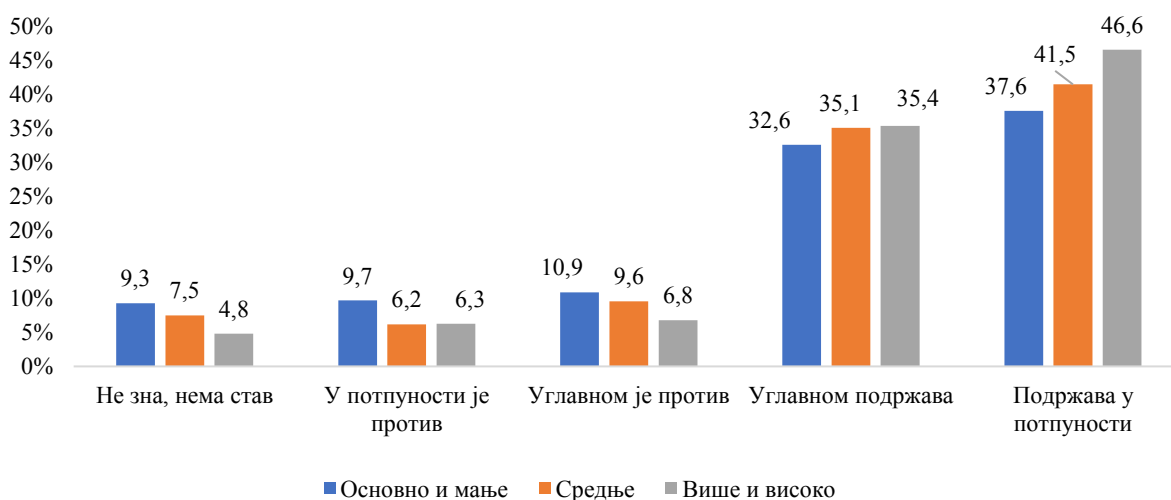
У Републици Србији примену Закона о заштити становништва од изложености дуванском диму у највећем проценту подржавају непушачи (61,4%) који чине већину становништва (графикон 23).

Графикон 23. Проценат одраслог становништва који подржава примену Закона о заштити становништва од изложености дуванском диму у односу на пушачки статус, Србија 2023. година

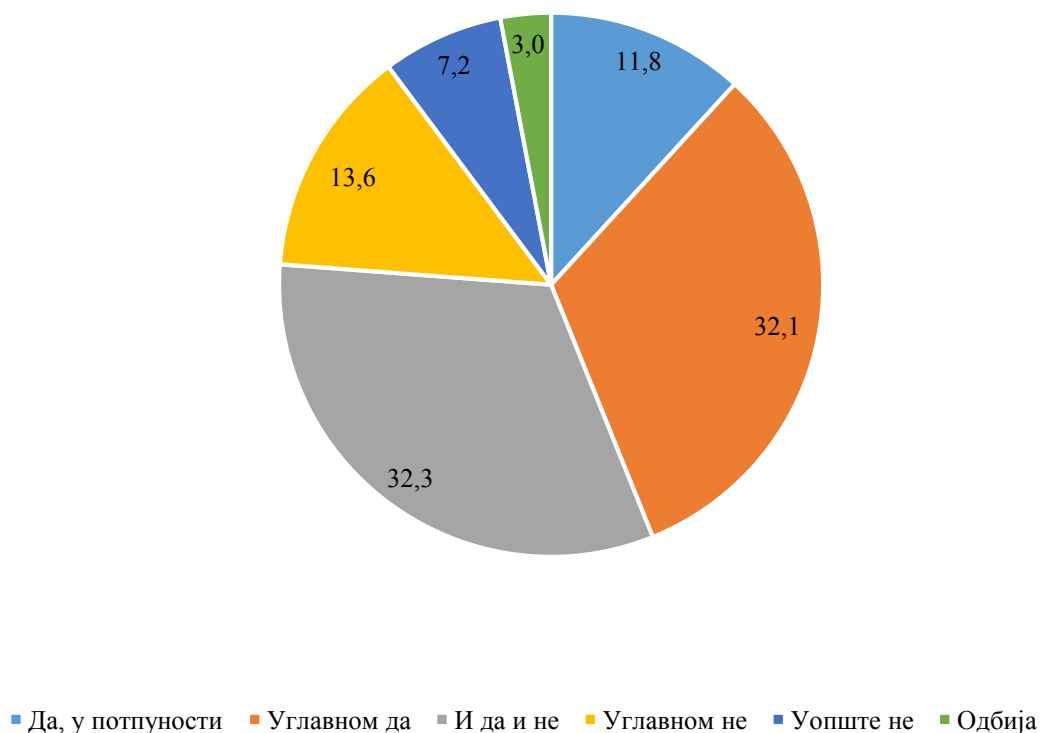
Становници са високим степеном образовања у највећем проценту подржавају примену Закона о заштити становништва од изложености дуванском диму (графикон 24).

Графикон 24. Проценат одраслог становништва који подржава примену Закона о заштити становништва од изложености дуванском диму, према степеном образовања, Србија 2023. година

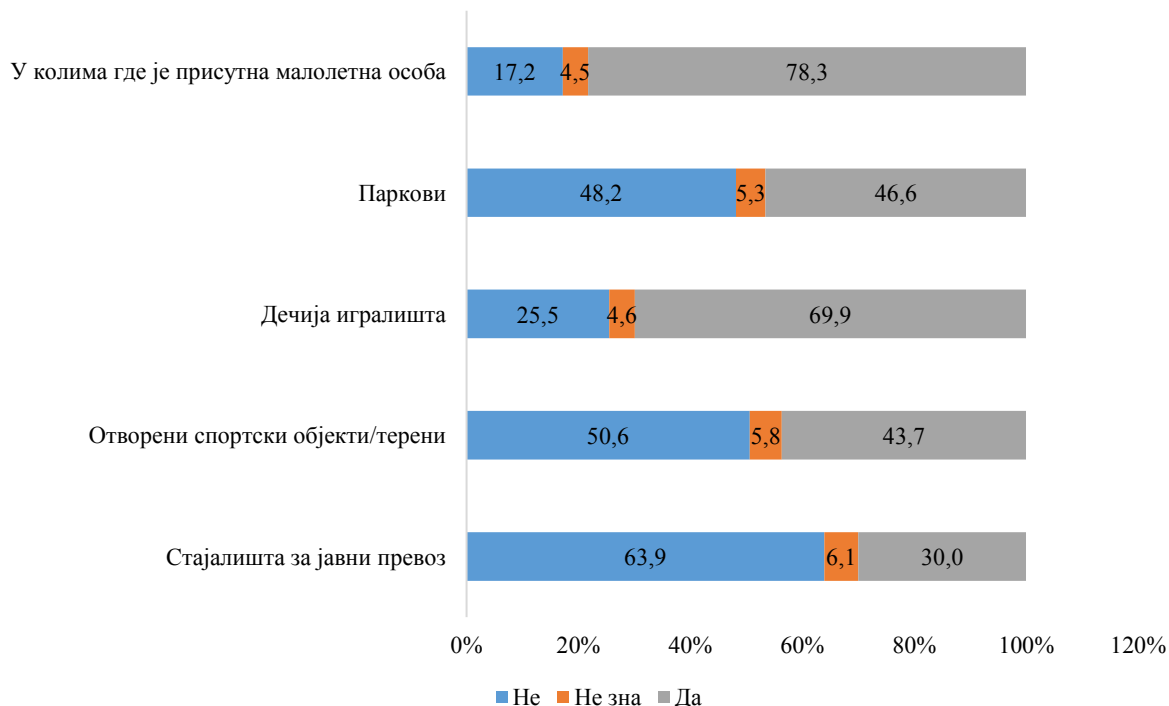
Сваки трећи становник (32,1%) сматра да се Закон о заштити становништва од изложености дуванском диму углавном поштује, а знатно мањи проценат испитаника (11,8%) сматра да се Закон поштује у потпуности (графикон 25).

Графикон 25. Ставови становника о томе у којој мери се поштује Закон о заштити становништва од изложености дуванском диму, Србија 2023. година (%)

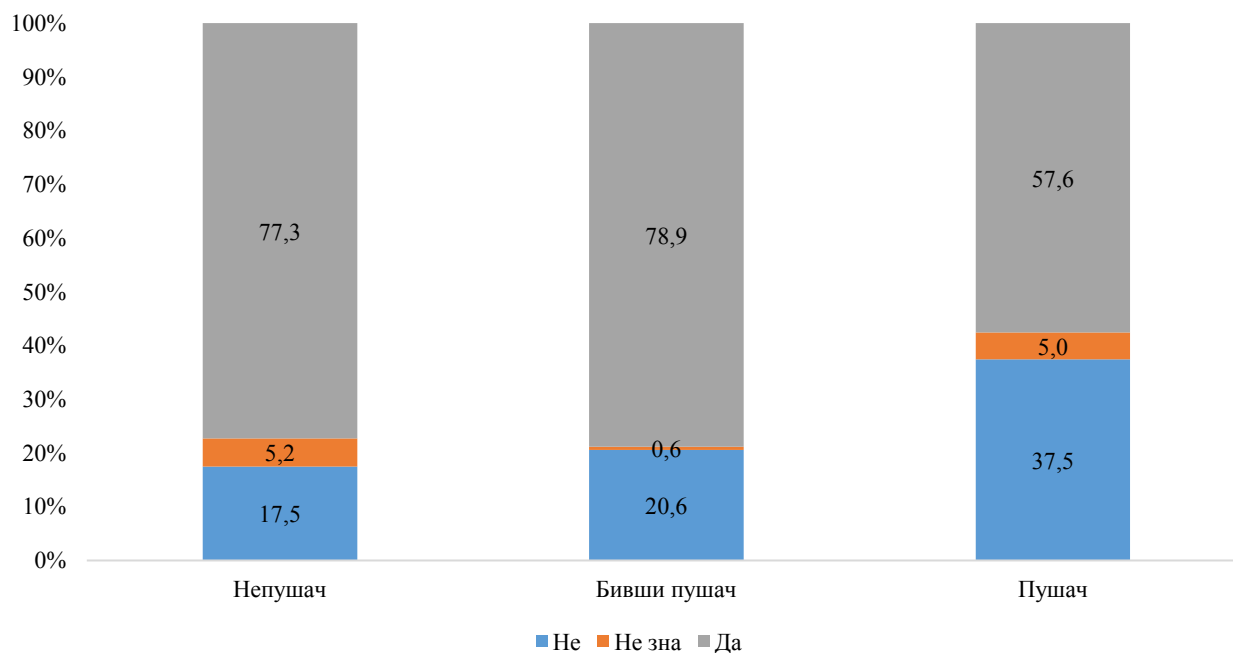
Грађани Србије би у великом проценту подржали законску регулативу која штити децу од изложености дуванском диму. Већина становника (69,9%) би подржала забрану пушења на дечјим игралиштима. Скоро половина грађана (46,6%) се слаже са тврдњом да би пушење требало забранити у парковима, а велики број грађана (78,3%) сматра да би требало забранити пушење у колима где су присутне малолетне особе (графикон 26).

Графикон 26. Одговори становника на питање: „Да ли на наведеним местима треба забранити пушење?“, Србија 2023. година (%)

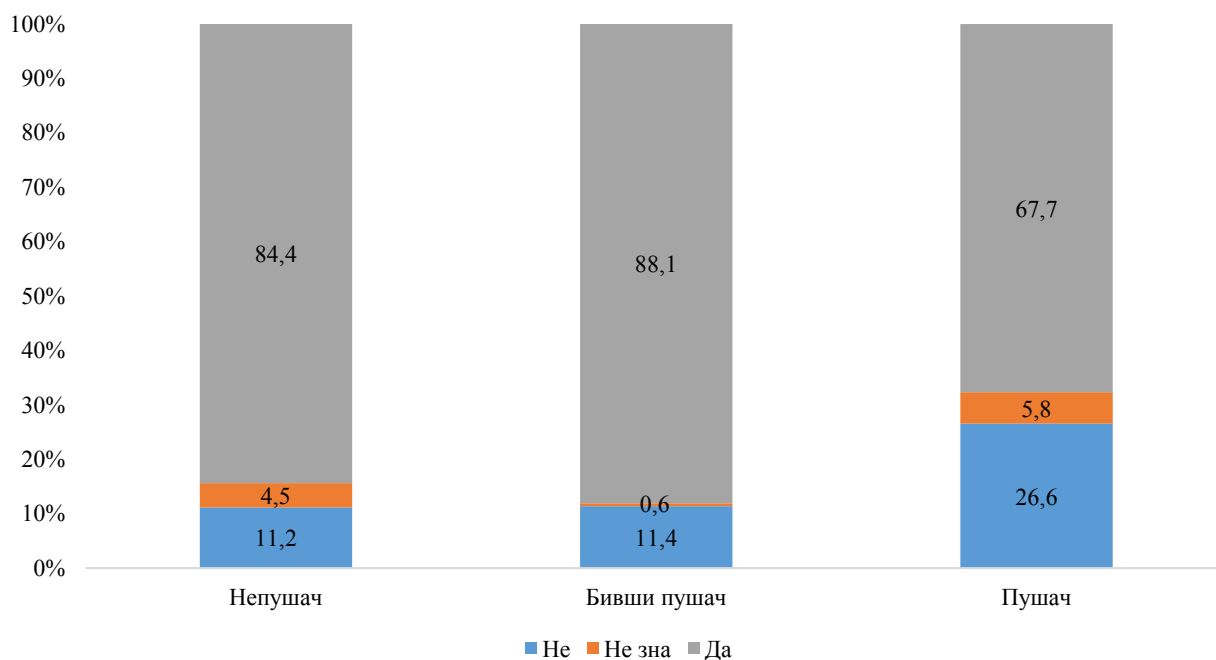
Подршка за усвајање забране пушења на дечијим игралиштима је велика и међу пушачима и међу непушачима (графикон 27).

Графикон 27. Одговори на питање: „Да ли би по вашем мишљењу требало забранити пушење на дечијим игралиштима?“ међу пушачима, непушачима и бившим пушачима, Србија 2023. година (%)

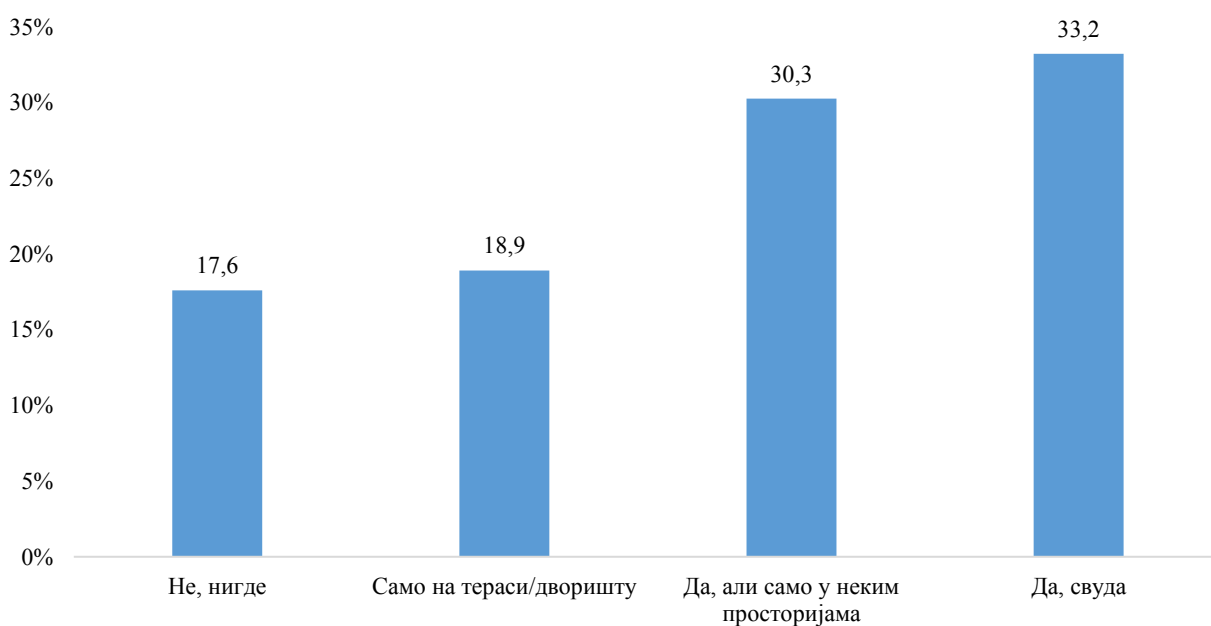
Став о забрани пушења у колима где је присутна малолетна особа у највећем проценту (88,1%) подржали су бивши пушачи, али је и подршка пушача о усвајању ове мере висока (графикон 28).

Графикон 28. Одговори на питање: „Да ли би по вашем мишљењу требало забранити пушење у колима када је присутна малолетна особа?“, у односу на пушачки статус, Србија 2023. година (%)

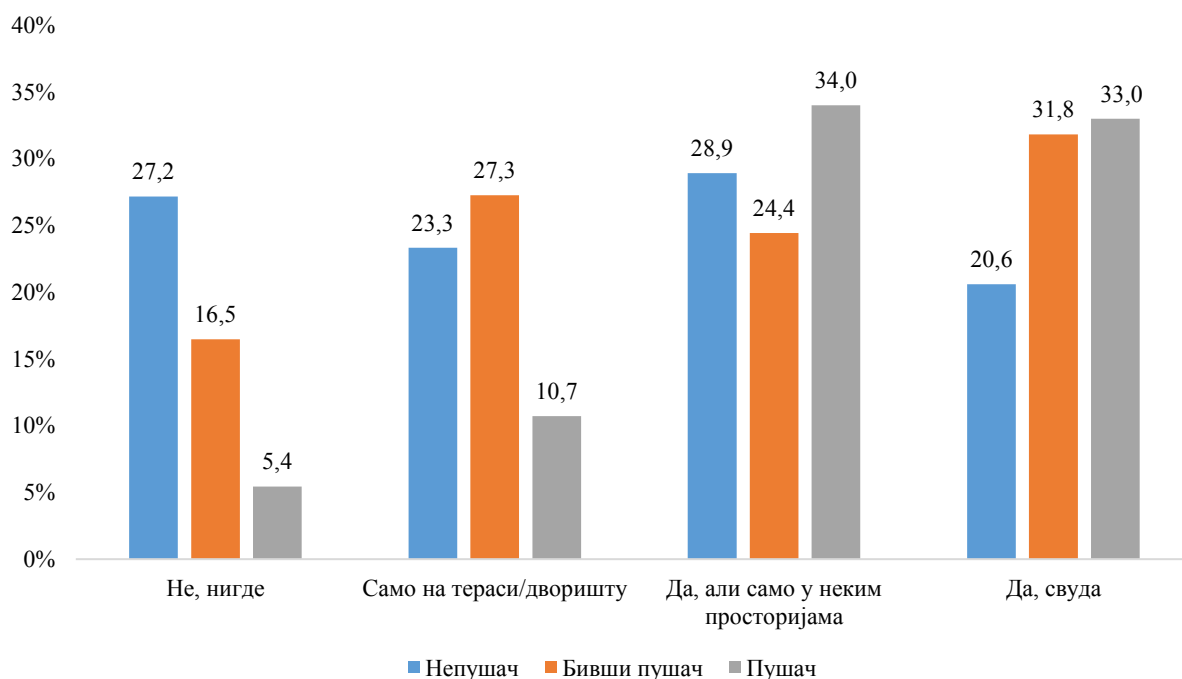
У Србији само у 17,6% домаћинстава пушење нигде није дозвољено, док је у трећини домаћинстава (33,2%) пушење дозвољено у свим просторијама (графикон 29).

Графикон 29. Одговори на питање: „Да ли је у вашој кући дозвољено пушење?“, становништво узраста 18–64 године, Србија 2023. година (%)

Толерантност према дуванском диму се разликује у односу на пушачки статус, а највећи проценат (33,0%) становништва који дозвољава пушење у свим просторијама у домаћинству је међу пушачима (графикон 30).

Графикон 30. Одговори на питање: „Да ли је у вашој кући дозвољено пушење?” међу пушачима, бившим пушачима и непушачима, Србија 2023. година (%)

4. Закључак

- Резултати истраживања спроведеног у децембру 2023. године показују да више од трећине (37,9%) пунолетних грађана Србије старости 18–64 године пуши, што указује на неопходност јачања примене свих мера контроле дувана.
- Највећи проценат свакодневних пушача (40,6%) у 2023. години је у старосној групи 35–44 године.
- Међу свакодневним пушачима највећи проценат (36,6%) чине особе са средњим образовањем, а најмањи (29,7%) особе са вишим и високим образовањем.
- Међу повременим и свакодневним пушачима највише је оних који попуше 11 до 20 цигарета у току дана. Мушкарци у већем проценту (24,7%) пуше више од кутије цигарета дневно у односу на жене (11,5%).
- У Србији нешто више од половине (59,4%) пушача још увек не размишља о томе да престане да пуши, што указује на потребу интензивирања активности и програма који имају за циљ оснаживање и мотивисање пушача за престанак пушења.
- Најзначајнији фактори приликом избора цигарета су најпре укус дувана и цена, с тим да је укус дувана пресудни фактор приликом избора цигарета од стране пушача из млађих узрасних категорија, док је у старосној категорији 55–64 године пресудан фактор цена. Овај резултат потврђује потребу интензивнијег спровођења препоручених мера за контролу дувана Светске здравствене организације у које спада и повећање цена дувана и дуванских производа.
- Електронску цигарету је барем једном током живота пробало 18,4% одраслог становништва узраста 18–64 године. У највећем проценту електронске цигарете су бар једном пробале (25,7%) и користе (3,7%) особе старости 18–24 године. Коришћење електронских цигарета код највећег удела (70,9%) оних који су пробали електронске цигарете није имало никаквог утицаја на њихове пушачке навике.
- Најмање једном током живота наргиле је пушила једна десетина (10,6%) одраслог становништва Србије. У највећем проценту (17,9%) наргиле су пушили млади узраста 18–24 године.
- Више од три четвртине грађана Србије старости 18–64 године који су посетили неко од места за излазак је том приликом било изложено дуванском диму (85,5%), а скоро половина запослених (43,7%) изјављује да је изложена дуванском диму и на послу упркос забрани пушења на радном месту. Ови подаци указују на неопходност јачања и унапређења примене Закона о заштити становништва од дуванског дима.
- Највећи проценат становника који је био изложен дуванском диму на месту где излази припада старосној доби 18–24 године, у кући пријатеља или рођака старосној групи 35–44 године, а у својој кући старосној категорији 55–64 године.
- У Србији у трећини домаћинстава (33,2%) пушење је дозвољено у свим просто-ријама, а само у 17,6% домаћинстава пушење нигде није дозвољено.

Толерантност према дуванском диму се разликује у односу на пушачки статус, па је тако највећи проценат (33,0%) становништва који дозвољава пушење у свим просторијама у домаћинству међу пушачима.

- Висок проценат изложености дуванском диму у својој кући и кући пријатеља или рођака, као и низак проценат домаћинства без дуванског дима, указује на потребу спровођења мера за подизање свести пушача о штетности пушења (како активног тако и пасивног) и оснаживање непушача како би могли да живе у окружењу без дуванског дима.
- Већина грађана Србије (76,9%) подржава примену важећег Закона о заштити становништва од изложености дуванском диму, док се 15,9% грађана противи. Примену Закона о заштити становништва од изложености дуванском диму у Републици Србији у највећем проценту у потпуности подржавају непушачи (61,4%) и становници са вишим и високим степеном образовања (46,6%).
- Грађани Србије у великом проценту би подржали законску регулативу која штити децу од изложености дуванском диму. Већина становника (69,9%) би подржавала забрану пушења на дечјим игралиштима. Скоро половина грађана (46,6%) слаже се са мишљењем да би пушење требало забранити у парковима, а велики број грађана (78,3%) сматра да би требало забранити пушење у колима где су присутне малолетне особе.

Списак табела и графикана

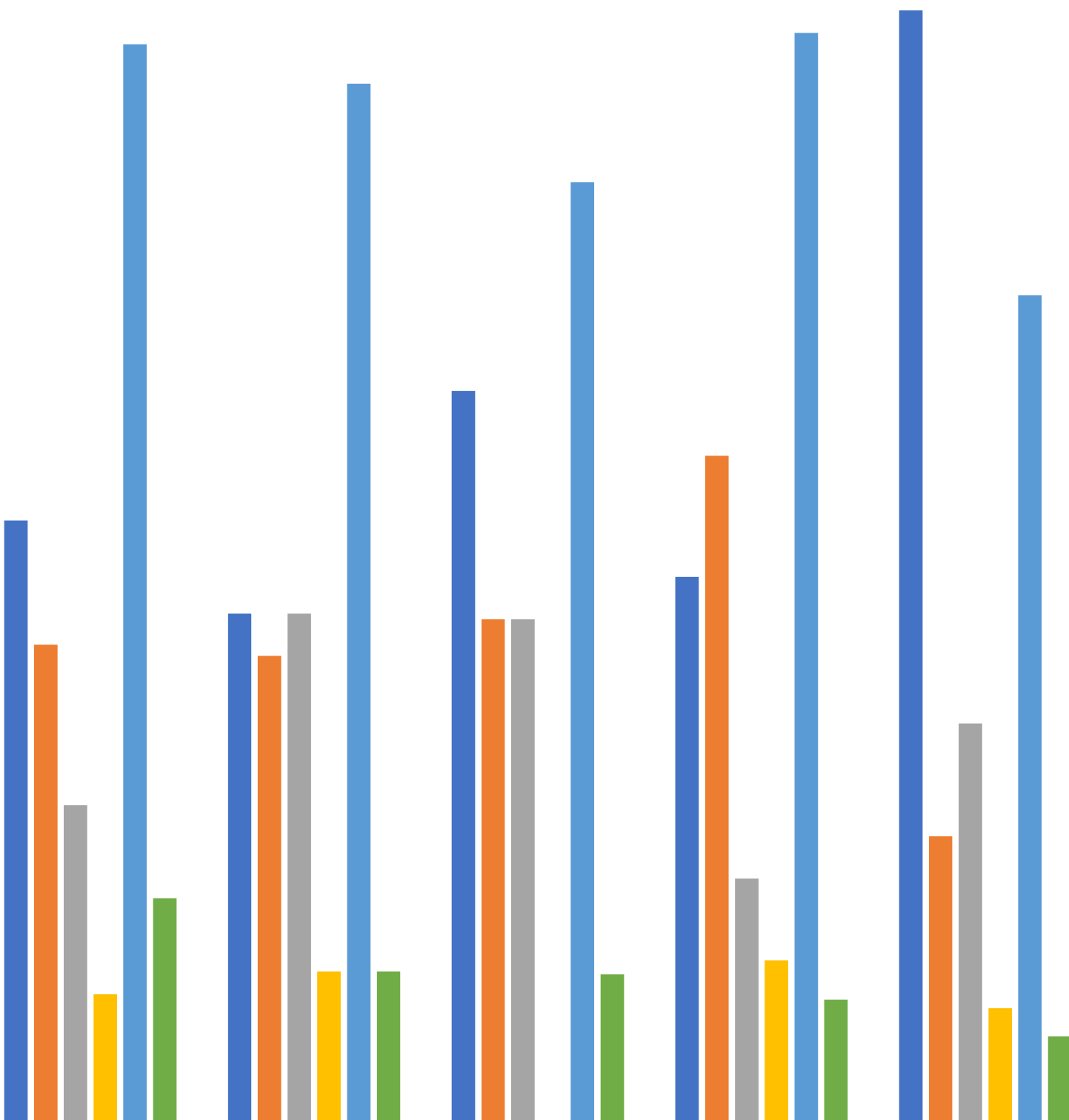
Списак табела

Табела 1. Основне социодемографске карактеристике испитаника, Србија 2023. година.....	4
Табела 2. Старост испитаника у време отпочињања и свакодневног конзумирања цигарета и других дуванских производа, Србија 2023. година.....	7
Табела 3. Дистрибуција одговора на питање: „Да ли имате жељу да престанете да пушите?” према полу, старости и образовању, Србија 2023. година.....	9
Табела 4. Посете наргила баровима и употреба наргиле икада током живота, по полу, узрасту и образовању, Србија 2023. година.....	15

Списак графикана

Графикон 1. Пушачке навике становника узраста 18–64 године, Србија, 2023. година (%).....	5
Графикон 2. Пушачке навике становника узраста 18–64 године, према полу, Србија 2023. година (%).....	5
Графикон 3. Пушачке навике становника узраста 18–64 године, према нивоу образовања, Србија 2023. година (%).....	6
Графикон 4. Пушачке навике становника, према старосним групама, Србија 2023. година (%).....	6
Графикон 5. Однос свакодневних и повремених пушача према узрастним категоријама, Србија 2023. година (%).....	7
Графикон 6. Просечан број попушених цигарета по дану, у претходних 30 дана, међу пушачима, према полу и укупно, Србија 2023. година (%).....	8
Графикон 7. Проценат попушених цигарета по дану, у претходних 30 дана, међу пушачима по узрастним категоријама, Србија 2023. година.....	8
Графикон 8. Намере у вези са потпуним престанком пушења, према полу и укупно, Србија 2023. година (%).....	9
Графикон 9. Одговори пушача на питање: „Шта је за Вас пресудно приликом избора цигарета?”, Србија 2023. година (%).....	10
Графикон 10. Одговори пушача на питање: „Шта је за Вас пресудно приликом избора цигарета?” према старосним категоријама, Србија 2023. година (%).....	10
Графикон 11. Проценат одраслог становништва који су најмање једанпут користили електронску цигарету, по полу и укупно, Србија 2023. година.....	11
Графикон 12. Проценат одраслог становништва који су најмање једанпут користили електронску цигарету, према узрасту, Србија 2023. година.....	11
Графикон 13. Проценат одраслог становништва који тренутно користе електронску цигарету, према узрасту, Србија 2023. година.....	12

Графикон 14. Одговори оних који су пробали електронску цигарету на питање на који начин је употреба електронских цигарета утицала на пушачки статус, Србија 2023. година.....	13
Графикон 15. Коришћење електронских цигарета у односу на статус коришћења цигарета, Србија 2023. година (%)	13
Графикон 16. Проценат одраслог становништва који су најмање једанпут користили загревани дувански производ, према узрасту и укупно, Србија 2023. година	14
Графикон 17. Проценат одраслог становништва који тренутно користе загреване дуванске производе према старосним групама, Србија 2023. година	14
Графикон 18. Проценат становништва који је изложен дуванском диму, према месту на којем је изложен, укупно, Србија 2023. година	16
Графикон 19. Проценат становништва који је био изложен дуванском диму у својој кући, по старосним категоријама, Србија 2023. година.....	17
Графикон 20. Изложеност становништва дуванском диму у кући пријатеља/рођака, по старосним категоријама, Србија 2023. година (%)	17
Графикон 21. Изложеност становништва дуванском диму на местима где излази, по старосним категоријама, Србија 2023. година (%)	18
Графикон 22. Проценат одраслог становништва који подржава примену Закона о заштити становништва од изложености дуванском диму, према полу и укупно, Србија 2023. година.....	18
Графикон 23. Проценат одраслог становништва који подржава примену Закона о заштити становништва од изложености дуванском диму у односу на пушачки статус, Србија 2023. година	19
Графикон 24. Проценат одраслог становништва који подржава примену Закона о заштити становништва од изложености дуванском диму, према степену образовања, Србија 2023. година	19
Графикон 25. Ставови становника о томе у којој мери се поштује Закон о заштити становништва од изложености дуванском диму, Србија 2023. година (%)	20
Графикон 26. Одговори становника на питање: „Да ли на наведеним местима треба забранити пушење?“, Србија 2023. година (%)	21
Графикон 27. Одговори на питање: „Да ли би по вашем мишљењу требало забранити пушење на дечијим игралиштима?“ међу пушачима, непушачима и бившим пушачима, Србија 2023. година (%)	21
Графикон 28. Одговори на питање: „Да ли би по вашем мишљењу требало забранити пушење у колима када је присутна малолетна особа?“, у односу на пушачки статус, Србија 2023. година (%)	22
Графикон 29. Одговори на питање: „Да ли је у вашој кући дозвољено пушење?“, становништво узраста 18–64 године, Србија 2023. година (%)	22
Графикон 30. Одговори на питање: „Да ли је у вашој кући дозвољено пушење?“ међу пушачима, бившим пушачима и непушачима, Србија 2023. година (%).....	23

ISBN: 978-86-7358-145-3